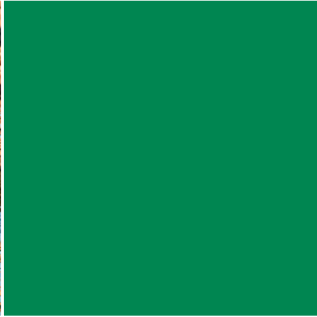
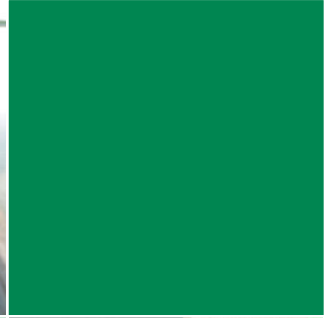
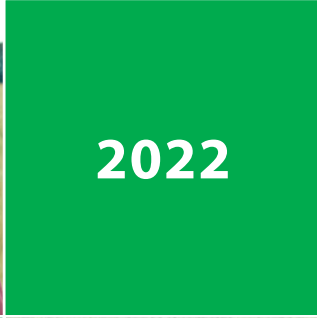
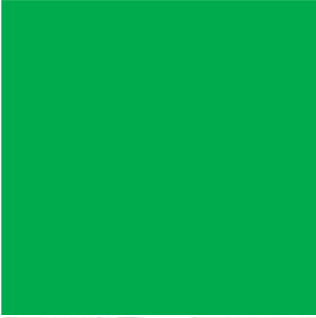
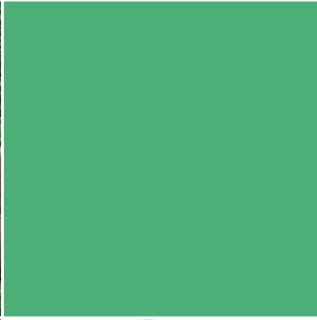
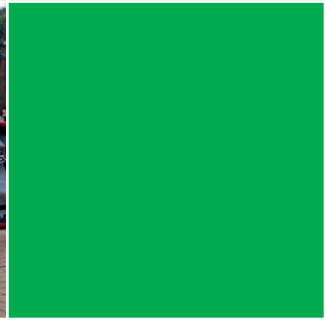

ПЕРЕМОЖНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ГРОМАД ТА ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ І ВСЬОГО СВІТУ

ЗБІРНИК УСПІШНИХ СПРАВ

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

ПЕРЕМОЖНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ГРОМАД ТА ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ І ВСЬОГО СВІТУ

ЗБІРНИК УСПІШНИХ СПРАВ

2022

Упорядники:

Всесвітній альянс екологічного права, США

МБО «Екологія–Право–Людина», Україна

Збірник включає історії успіху – переможні стратегії для громад та довкілля України і світу. До видання увійшли екологічні справи, ініційовані активістами та неурядовими організаціями у Австралії, Аргентині, Беліз, Індії, Канаді, Мексиці, Південній Африці, Уганді, Філіппінах, Чехії, Ямайці та в Україні. Увесь спектр екологічних баталій від боротьби маленької територіальної громади проти сміттєзвалища до протистояння екологічної організації, уряду та двом найбільшим всесвітнім нафтогазовидобувним компаніям, представлений у цьому виданні, покликаний показати читачу роль громадянського суспільства у захисті довкілля.

За підтримки Фонду демократії ООН

ЗМІСТ

Вступ.....	4
------------	---

Розділ 1. ПЕРЕМОГИ ДЛЯ ГРОМАД ТА ДОВКІЛЛЯ В УСЬОМУ СВІТІ

ІНДІЯ. Ртутний завод в Кодайканал.....	7
КАНАДА. Повернення до життя річки Йордан.....	8
ЯМАЙКА. Порятунком Козячих островів.....	9
ФІЛІППІНИ. Захист морського заповідника від наслідків нафтової розвідки.....	10
МЕКСИКА. Кажемо «ні» мега великому торговому центру в заповідній зоні.....	12
ПІВДЕННА АФРИКА. Збереження вугілля під землею.....	13
УГАНДА. Боротьба з інвазивним видом на озері Вікторія.....	14
БЕЛІЗ. Мораторій на розробку нафти у морі.....	15
АРГЕНТИНА. Чиста вода для громади Чакрас-де-ла-Мерсед.....	17
ШРІ-ЛАНКА. Повернення небезпечних британських відходів.....	18
АВСТРАЛІЯ. Знаменна перемога над вугільною шахтою, визнана у всьому світі.....	19
ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА. Боротьба за чисте повітря.....	20

Розділ 2. ПЕРЕМОГИ ДЛЯ ГРОМАД ТА ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Вільшина.....	23
Висновки ДЄЕ.....	24
Розсекречення угод про розподіл продукції.....	25
Карпати – без малих ГЕС!.....	26
Нові території Смарагдової мережі.....	27
Найцінніший ліс Київської області отримав охорону.....	28
Балка Північна Червона – заказник, а не кар'єр.....	29
Національний парк – не місце для військових навчань!.....	30
Ташлицька ГАЕС.....	31
Даноша.....	32
Білики.....	33
Охорона пралісів.....	34
Лось.....	36
Що треба, щоби ви втихомирились? Історія боротьби за Голосіївський ліс.....	38
Захист особливо цінних територій урочища Бичок в НПП «Голосіївський».....	39
Збереження гірського масиву «Свидовець».....	41
Заборона авіаційного розпилення пестицидів.....	43
Азбест.....	45
Назавизів проти полігону у заплаві річки!.....	46
Село Либохори – приклад народження екосвідомості.....	48
Заказники Білогорща і Солониця.....	49
Об'єкти ПЗФ отримали вартісні показники екосистемних послуг.....	50
Долину Рябчика шахового збережено!.....	51
Тарутинський степ.....	52
Захист дельфінів і право ЕПЛ на звернення до суду.....	53

ВСТУП

Питання захисту довкілля та окремих його компонентів увійшли у порядок денний урядів лише в минулому столітті. Саме тоді, з другої його половини не без тиску громадськості на національному та міжнародному рівнях почали врегульовувати питання екологічної безпеки, захисту довкілля та раціонального використання природних ресурсів. Але й через п'ятдесят років після цього далеко не кожна країна може похвалитися тим, що в достатній мірі опікується питаннями безпечного для життя і здоров'я довкілля чи захисту біорізноманіття. У всіх куточках світу надважливу роль у цих питаннях відігравали, відіграють, і мабуть ще якийсь час відіграватимуть неурядові організації – спілки небайдужих людей, що об'єдналися для досягнення певної екологічної мети.

У цій публікації ми хочемо поділитися із читачем надихаючими історіями успіху – переможними стратегіями для громад та довкілля України і світу. До першого розділу видання «Перемоги для громад та довкілля у всьому світі» увійшли екологічні справи, ініційовані неурядовими організаціями у Австралії, Аргентині, Беліз, Індії, Канаді, Мексиці, Південній Африці, Уганді, Філіппінах, Чехії та Ямайці. Інформації про ці справи була представлена партнером МБО «Екологія–Право–Людина» – Всесвітнім альянсом екологічного права (The Environmental Law Alliance Worldwide, ELAW) – всесвітньою мережею юристів та науковців громадського інтересу, які захищають довкілля у своїх країнах. До другого розділу увійшли справи з України. Серед усіх країн колишнього радянського союзу саме в Україні природоохоронний рух знайшов найбільшого відгуку в суспільстві і набув значного розвитку. МБО «Екологія–Право–Людина» є однією із тих неурядових організацій, що вже третій десяток захищають екологічні права та довкілля в Україні.

Увесь спектр екологічних баталій від боротьби маленької територіальної громади проти сміттєзвалища до протистояння екологічної організації, уряду та двом найбільшим всесвітнім нафтогазовидобувним компаніям – представлений у цьому виданні. Сподіваємося, вони яскраво продемонструють читачу, яке величезне значення у нашому житті відіграють екологічні активісти та організації, які часто-густо власними дуже обмеженими ресурсами роблять те, на що не здатен ніхто інший.

Розділ 1

Перемоги для громад
та довкілля в усьому світі

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

ІНДІЯ

Ртутний завод в Кодайканал

Залучені сторони:

- Організація «Громадські спостерігачі за довкіллям» (ГСД)

Проблема

Невелике місто Кодайканал розташоване на лісистих пагорбах на південний захід від міста Ченнаї, Індія. Протягом 15 років у Кодайканалі працював завод з виготовлення термометрів для світової корпорації Unilever. Працівники там обробляли ртуть у небезпечних умовах, і ртуть викидали поблизу населених районів 36-тисячного міста. Занепокоєння щодо незаконних звалищ спонукало уряд припинити роботу заводу в 2001 році, але це не допомогло понад 1000 робітників, які захворіли від тривалого контакту з токсичним металом.

Стратегія перемоги

Члени програми «Громадські спостерігачі за довкіллям» (ГСД) працювали в напрямку підняття спроможності місцевих громад адвокатувати свої інтереси. ГСД допомогли членам громади виявити вплив забруднення ртуттю на здоров'я та відібрати зразки, що доказують забруднення довкілля та території громади. ГСД також надавали підтримку у проведенні досліджень для судового позову, який подали робітники з наміром отримати компенсацію і добитися певних дій.

Але дані, які назбиралися протягом десятиріччя, все одно потребували поштовху, і це сталося, коли музикант написав реп-пісню і випустив відео кліп про Кодайканал під назвою «Кодайканал не буде». Оприлюднений на YouTube у 2015 році, кліп швидко став вірусним та спричинив появу нових подібних історій не лише в Індії, а й у всьому світі. Відео отримало понад 4 мільйони переглядів.

У 2016 році компанія Unilever оголосила про досягнення домовленостей з 590 працівниками. Хоча умови угоди є конфіденційними, колишні працівники заявляють, що вони задоволені обіцяною сумою, яка допоможе їм покрити їхні медичні витрати.

Філософія ГСД базується на принципах розширення демократичного простору для громад. Люди, які живуть поруч із об'єктами-забруднювачами, часто походять з маргіналізованих громад. ГСД розуміють, що основна проблема полягає у боротьбі за гідність. «Громадські спостерігачі за довкіллям» дають членам громади інструменти для самостійного вирішення їхніх проблем.

Для отримання додаткової інформації:

YouTube: Кодайканал не буде
<https://www.youtube.com/watch?v=nSaI-ms0vcl>

Громадські спостерігачі за довкіллям
<http://theothermedia.in/community-environmental-monitoring/>

ELAW

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

КАНАДА

Повернення до життя річки Йордан

Залучені сторони:

- Центр екологічного права Університету Вікторії (ЦЕП)

Проблема

До 1970-х років шахта з видобутку міді та золота зливала токсичні відходи у річку Йордан в Британській Колумбії, тоді як дамба гідроелектростанції знижувала потоки та підвищувала концентрацію забруднюючих речовин. Коли шахта закрилася, вона залишила за собою токсичну спадщину, і лосось зник з річки на десятиліття. Оскільки жодна відповідальна сторона не була зобов'язана провести очисні роботи, майбутнє виглядало таким же похмурим, як і минуле.

Стратегія перемоги

Член громади, зацікавлений у відновленні популяції лосося, звернувся за допомогою до Центру екологічного права Університету Вікторії (ЦЕП). ЦЕП пропонує безкоштовні послуги громадським організаціям, природоохоронним групам та представникам Перших народів.

Кельвін Сендборн, директор ЦЕП з правових питань, працював зі своїми студентами-юристами, щоб зібрати інформацію про законодавство у сфері гірничодобувної промисловості у всьому світі. Студенти використали цю інформацію для створення посібника з найкращих видобувних практик. Цей посібник став основою для 420 сторінок пропозицій до кодексу під назвою «Справедливі видобувні практики: новий видобувний кодекс для Британської Колумбії», опублікованого в 2013 році та прийнятого кількома Першими народами Британської Колумбії.

Студенти ЦЕП також успішно встановили власників території, на якій знаходилася шахта, вздовж берегів річки Йордан. У 2016 році їхні подання змусили уряд Британської Колумбії ініціювати очищення від міді, яка все ще змивалася у річку.

В останні роки лосось починає повертатися до річки Йордан, яка бурлить через круті лісисті пагорби острова Ванкувер, а потім впадає в протоку Хуан-де-Фука біля узбережжя Британської Колумбії.

Експерти передбачають в майбутньому популяція лосося складатиме від 5000 до 10000 особин, каже Кельвін.

Для отримання додаткової інформації:

Університет Вікторії, Центр екологічного права
<https://elc.uvic.ca/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

ЯМАЙКА

Порятунок Козячих островів

Залучені сторони:

- Екологічний довірчий фонд Ямайки

Проблема

Ямайська ігуана (*Cyclura collie*), одна з найрідкісніших у світі ящірок, зустрічається лише на пагорбах Хеллшира на південному узбережжі Ямайки. Колись цей вид був дуже поширений, але зник через браконьєрство, вплив хижаків та втрату оселищ. Ящірка вважалася вимерлою до 1990-х років, коли гельширський мисливець на свиней виявив дику ігуану, за якою погналися його собаки. Було розпочато інтенсивну програму відновлення виду, і популяція ігуан збільшилася в шість разів. Тоді виникла нова загроза. У 2013 році уряд Ямайки оголосив, що розглядає пропозицію китайських інвесторів побудувати величезний портовий вузол поблизу Козячих островів, що загрожувало вразливій екосистемі.

Стратегія перемоги

Пагорби Хеллшира є частиною заповідної зони Портленд-Байт, яка включає 724 квадратні милі мангрових лісів, коралових рифів, плантацій морської трави, сухого вапнякового лісу та двох Козячих островів. Адвокати інтересів громад з Екологічного довірчого фонду Ямайки (ЕДФЯ) запланували створити заповідник дикої природи на Великому козячому острові як наступний крок до відновлення життєздатної популяції ямайської ігуани. Але плани будівництва порту поставили це на паузу. На думку ЕДФЯ, основною проблемою навколо запропонованого будівництва порту поблизу Козячих островів була недостатня прозорість проєкту. Усі намагання отримати більше інформації за допомогою Закону про доступ до інформації були марними.

ЕДФЯ розпочав судовий процес, щоб оскаржити відмову в 2014 році. Були проведені попередні слухання, потім відбулася зміна уряду в лютому 2016 року, а у вересні того ж року уряд Ямайки оголосив через Твітер, що, хоча плани будівництва логістичного центру залишаються актуальними, це будівництво не буде біля Козячих островів через потенційну загрозу довкіллю. «Я була надзвичайно рада отримати новину про те, що уряд Ямайки продовжує роботу з будівництва логістичного центру, але НЕ біля Козячих островів», – сказала засновниця ЕДФЯ Діана МакКолей. «Це було вперше на моєму досвіді, що завдяки повідомленню у Твітері була врятована унікальна природна територія».

Діана каже, що кампанія «Врятуй Козячі острови» була критично важливою для досягнення перемоги. Кампанія включала організовані прогулянки на човні до островів (які називають «Goatillas»), що здійснювалися місцевими рибалками. Мало хто з ямайців знайомий з цією місцевістю, тому в рамках кампанії розповсюджувалися аерофотознімки та інші зображення, включаючи фотографії рослин та тварин з островів та сусіднього материка. Тим часом у Вашингтоні, округ Колумбія, промоційне відео було продемонстровано з проєктуванням на будівлю Верховної комісії Ямайки. Окрім того, веб-сторінка «Врятуй Козячі острови» постійно оновлювалася повідомленнями ЗМІ, науковими дослідженнями, довідковою інформацією для журналістів та заявами політичних лідерів у парламенті. ЕДФЯ продовжує виступати за створення заповідника дикої природи на Великому Козячому острові та підтримувати зусилля щодо порятунку ямайської ігуани.

Для отримання додаткової інформації:

Екологічний довірчий фонд Ямайки – <https://www.jamentrust.org/>

Врятуйте Козячі острови – <https://savegoatislands.org/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

ФІЛІППІНИ

Захист морського заповідника від наслідків нафтової розвідки

Залучені сторони:

- Громадський рух за порятунок протоки Таньон
- Центр розвитку рибальства Центральних Вісай

Проблема

Чи наділений дельфін правоздатністю, щоб подати судовий позов для збереження свого середовища існування? Це питання постало у суді на Філіппінах, коли члени громади прагнули захистити вузьку і багату біорізноманіттям протоку в багатоострівній державі.

Викидаючи акробатичні трюки, продельфін довгорилий бороздить протокою Таньон, як і 13 інших видів китів і дельфінів. Але харизматична мегафауна протоки представляє лише невелику частину надзвичайного природного різноманіття країни.

Уявіть собі країну, яка складається з 7600 островів, з понад 22000 миль узбережжя та гір, вкритих тропічним лісом. Це Філіппіни. Вони як жменя коштовностей, розкиданих між Південним Китаєм та Філіппінськими морями, острови настільки багаті біорізноманіттям, що тут все ще відкриваються нові види.

Неподалік від центру країни між островами Себу і Негрос знаходиться протока Таньон, смуга океану довжиною 100 миль, яка має статус морського заповідника, де ви знайдете тисячі акрів мангрових заростей, великі коралові рифи та унікальні істоти, такі як карликові кашалоти та динно-голови кити. Протока є основним місцем розмноження та харчування цих видів. Також оскільки протока багата на рибні запаси, вона є джерелом життєзабезпечення рибалок з навколишніх островів.

Протока приваблює не лише туристів. У 2005 році японська нафторозвідувальна компанія пробурила розвідувальну свердловину та провела сейсмічні дослідження, що створило загрози для вразливої екосистеми.

Стратегія перемоги

Стурбовані мешканці-представники Громадського руху за порятунок протоки Таньон та Центру розвитку рибальства Центральних Вісай вдалися до дій, подавши позови для обстоювання закону та припинення видобутку нафти в екологічно цінній протоці.

Позов від імені дельфінів та китів подали їхні самопризначені захисники, Глорія Естенцо Рамос, нині віце-президент неприбуткової організації Oceana Philippines International та член виконавчого комітету цієї організації, та Ліза Ейсма Осоріо, професорка права в Університеті Себу, а зараз директорка з питань права та політики цієї ж організації. Також був податковий додатковий позов для захисту місцевих рибалок.

Хоча нафторозвідувальне буріння припинилося, коли японська фірма вирішила піти з цієї території, справи тривали, оскільки відповіді на питання, порушені позивачами, мають значення зараз і для майбутніх поколінь.

(продовження на наступній сторінці)

ELAW

**Переможні стратегії
ФІЛІППІНИ**

У 2015 році Верховний суд країни вирішив, що, хоча тварини не мають права подавати позов, звичайні громадяни можуть робити це «як розпорядники природи». Суд також встановив, що уряд повинен був вимагати проведення оцінки впливу на довкілля до проведення розвідувальних робіт у протоці, і що процедури затвердження такого контракту відповідно до Конституції не були дотримані.

Для отримання додаткової інформації:

Організація «Oceana Philippines»
<https://ph.oceana.org/>

Верховний суд виніс важливе рішення щодо неконституційності угоди про нафтовидобування в протоці Таньон
<https://oceana.org/press-center/press-releases/supreme-court-issues-landmark-ruling-unconstitutionality-petroleum-deal>

Значення постанови про протоку Таньон
<https://cebudailynews.inquirer.net/63273/the-significance-of-the-Tañon-strait-ruling>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

МЕКСИКА

Кажемо «ні» мега великому торговому центру в заповідній зоні

Залучені сторони:

- Centro Mexicano de Derecho Ambiental (Мексиканський центр екологічного права)

Проблема

Півострів Юкатан – це унікальний ландшафт із карстовим ґрунтом, який створює підводні печери, з кристалічними водними шляхами, найбільшим тропічним лісом країни, а також безпосередньо біля берегів Карибського моря – Мезоамериканським рифом з екзотичними коралами та різнобарвним водним життям. Ймовірно, що 10 мільйонам туристів, які щороку приїжджають сюди, тут неймовірно подобається. Тим не менше, на Юкатані є чудові маленькі анклав, такі як Пуерто Морелос, село з невеликим діючим рибальським портом і знаменитим маяком, що приваблює відвідувачів, які прагнуть отримати місцевий досвід.

У 2012 році Пуерто-Морелос опинився під загрозою, коли китайська фірма намагалася збудувати мега-великий торговий центр та житловий район площею 1400 акрів, які позиціонувалися як найбільші у західній півкулі. Початкові роботи з будівництва торгового центру знищили сотні гектарів болотних угідь та тропічних лісів, загрожуючи кораловому рифу, який захищає Пуерто-Морелос. Більше того, його невеликому порту загрожувало масштабне розширення, щоб створити можливість приймати контейнерні судна для ввезення товарів з Китаю.

Стратегія перемоги

Centro Mexicano de Derecho Ambiental (CEMDA) подав позов проти проєкту, аргументуючи це тим, що несанкціонована зміна землекористування, відсутність участі громадськості, невідповідна інформація у висновку оцінки впливу на довкілля (ОВД) та процеси планування порушували закони Мексики.

CEMDA попередила органи влади про те, що аналіз звіту ОВД показав, що в ньому не було важливої інформації, включаючи детальної інформації про розташування тропічних лісів та прибережних водно-болотних угідь у межах території проєкту, а також інформації про вплив будівництва на якість води водно-болотних угідь. Крім того, проєкт вимагав дозволу федеральних органів влади, а не місцевих органів влади, які просували проєкт.

Місцеві організації, жителі Пуерто-Морелос та Канкуна, а також науковці та представники Центру економічних досліджень організували форуми для обговорення екологічних та соціальних наслідків проєкту. Вони провели агітацію за скасування проєкту.

У 2015 році уряд Мексики зупинив проєкт і оштрафував розробників проєкту на близько 1,5 млн доларів США за будівництво доріг без відповідних дозволів. Навесні 2016 року проєкт китайського торгового центру був повністю скасований, коли компанія відмовилася від проєкту.

Для отримання додаткової інформації:

Centro Mexicano de Derecho Ambiental
<https://www.cemda.org.mx/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

ПІВДЕННА АФРИКА

Збереження вугілля під землею

Залучені сторони:

- Центр екологічних прав (ЦЕП)
- Життя землі Африка

Проблема

У найпівнічнішій провінції Південно-Африканської Республіки, Лімпопо, яка вкриває 36 000 квадратних миль саван та лісових масивів, розташовані три національні парки. Провінція також підтримує сільське господарство, вирощуючи деякі ключові для країни культури: манго, папаю, авокадо та помідори. Багато сільських жителів Лімпопо покладаються на натуральне господарство. Провінція особливо вразлива до посухи, і посушливі роки, коли не вистачало дощів, завдали болючого удару мешканцям. У Лімпопо також працюють вугільні шахти, які ставлять провінцію у ситуацію «між вогнем і полум'ям». При спалюванні вугілля виділяються парникові гази, які огортають планету, затримуючи тепло, що призводить до підвищення температури, зменшення дощів та більш екстремальних погодних умов.

Стратегія перемоги

Вугільні шахти Лімпопо залучили енергетичні компанії, які хочуть побудувати поблизу вугільні електростанції. У 2015 році уряд санкціонував будівництво вугільної електростанції потужністю 1200 МВт в Лефалале, маленькому шахтарському містечку, яке вже мало дві вугільні електростанції. Саме на цьому етапі до справи приєднався Центр екологічних прав (ЦЕП), який надав допомогу організації «Життя Землі Африка» в Йоганнесбурзі в оскарженні екологічного дозволу. В результаті був поданий позов, в якому стверджувалося, що у процедурі оцінки впливу на довкілля (ОВД) уряд не врахував наслідки від роботи електростанції для зміни клімату – і ці наслідки потрібно було розглянути до прийняття рішення про санкціонування роботи електростанції.

Як і у більшості країн, у Південній Африці ОВД вимагається для таких проєктів. Але до цього випадку в ОВД лише вузько розглядалися наслідки зміни клімату, якщо взагалі розглядалися. А раніше урядовий Департамент з питань навколишнього середовища стверджував, що в рамках процедури ОВД у Південно-Африканській Республіці нема правових механізмів для оцінювання аспектів зміни клімату. Дивлячись на загальну картину – наприклад, стосовно впливу на клімат з плином часу та наслідки зміни клімату на конкретний проєкт та навколишню територію – зазвичай не включалися в ОВД в Південній Африці та інших країнах, таких як США.

ЦЕП заявив, що уряд повинен вивчити вплив на клімат в результаті діяльності вугільної електростанції, перш ніж вирішити, чи дозволити електростанції працювати далі. Вищий суд Північного Гаутенга погодився з цим і в березні 2017 року зупинив проєкт, доки наслідки зміни клімату не будуть належним чином оцінені та розглянуті урядом. У своєму рішенні суддя Джон Мерфі зазначив: «Короткотермінові потреби повинні бути оцінені та зважені з перспективи довгострокових наслідків». У листопаді 2020 року судовий процес (у поєднанні з адвокаційною кампанією) остаточно похоронив плани щодо заводу коли Верховний суд Південної Африки в Преторії скасував екологічне погодження будівництва вугільної електростанції.

Для отримання додаткової інформації:

Центр екологічних прав – <https://cer.org.za/>

Життя Землі Африка – <https://earthlife.org.za/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна
УГАНДА

Боротьба з інвазивним видом на озері Вікторія

Залучені сторони:

- Організація «Greenwatch»

Проблема

Усі згодні, що водяного гіацинта потрібно позбуватися. Квітуча рослина, яка походить з Південної Америки, стала небажаним інвазивним видом, загрожуючи місцевим видам у понад 50 країнах. На озері Вікторія в Уганді оманливо доброякісна фіолетова квітка з яскраво-зеленим листям перемогла усі зусилля витіснити її.

За належних умов водяні килимки з гіацинта можуть рости з феноменальною швидкістю 12 акрів на день. Густі зарослі блокують човни та доступ до пляжів, придушуючи інші рослини та зменшуючи кількість харчових речовин, необхідних молодим риbam для росту та розвитку. Ці зарослі блокують водозабір для електростанцій і навіть перекрыли міські мережі. Ця рослина також покращує середовище існування комах, збільшуючи кількість захворювань, що спричиняються комарями, таких як малярія. Поблизу озера Вікторія мешкає понад 30 мільйонів людей.

В Уганді килимки з водяних гіацинтів загрожували істотам, для яких озеро Вікторія стало домом. Серед них можна назвати цихліди, прісноводний вид риб, який пристосувався до життя в озері Вікторія у сотні місцях. І, звичайно, така ситуація спричиняла втрати для місцевих жителів, які рибалять в озері і таким чином утримують свої сім'ї.

То ж зрозуміло, що уряд Уганди задумався над використанням сильної гербіцидної отрути для боротьби з цим інвазивним видом. Чинovníки запропонували використовувати речовину 2,4-D для боротьби з цими бур'янами, і саме тоді у гру вступив Greenwatch.

Стратегія перемоги

Greenwatch, неурядова організація, яка займається екологічною адвокатурою у Східній Африці, консолідувала громадську думку проти використання 2,4-D та надала інформацію про негативний вплив цієї хімічної речовини.

Кеннет Какуру, засновник та виконавчий директор організації на той час, хотів отримати більше інформації про вплив 2,4-D, щоб представити її на публічних слуханнях. Він зв'язався зі своїм другом із Інституту світових ресурсів, який надіслав необхідну для Greenwatch інформацію. «Він отримав всю цю інформацію від Всесвітнього альянсу екологічного права (ELAW)», – сказав Кеннет.

Завдяки кращій поінформованості та громадській підтримці, Greenwatch допоміг переконати уряд використовувати поєднання механічних засобів та засобів боротьби з комахами.

Зараз засновник Greenwatch здійснює свій вплив в іншій площині. У 2013 році Кеннет був призначений суддею Апеляційного суду Уганди. Дочка Кеннета, Саманта Атукунда Какуру Мвесіґва, зараз є директором та юрисконсультом у Greenwatch.

Для отримання додаткової інформації:

Greenwatch
<https://www.greenwatch.or.ug/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

БЕЛІЗ

Мораторій на розробку нафти у морі

Залучені сторони:

- Організація «Осеана»
- Коаліція Белізу за збереження нашої природної спадщини

Проблема

За кілька місяців до розливу нафти на платформі Deepwater Horizon у квітні 2010 р. організації громадянського суспільства в Белізі дізналися, що уряд Белізу уклав угоди про розподіл продукції (УРП) з компаніями, які прагнуть проводити нафтову розвідку. Карта нафтових концесій показала, що вся територія Белізу, включаючи територіальні води, була передана потенційним розробникам нафти.

Розробка нафти загрожувала вразливому Белізькому бар'єрному рифу, включаючи сім об'єктів, що входять до списку всесвітньої спадщини ООН в Белізі. Белізький риф є другим у світі за довжиною бар'єрним рифом і тут мешкає 1400 видів, включаючи черепаха Хоксбіла, ламантинів, скатів, що перебувають під загрозою вимирання, та шість видів акул, які перебувають у близькому до загрозливого стану.

Стратегія перемоги

Місцеві адвокати були обурені урядовими планами щодо розробки нафти. У червні 2010 року організація «Осеана» скористалася Всесвітнім днем океанів, щоб організувати публічне оголошення про плани розвідки нафти та оголосити про створення Коаліції Белізу за збереження нашої природної спадщини (Коаліція) разом із представниками громадських груп з усього Белізу, щоб протистояти цим планам.

Коаліція розпочала освітню кампанію. Тим часом, Організація «Осеана» подала позов проти уряду Белізу за порушення Закону про нафтовидобуток, Закону про систему національних парків, Закону про охорону навколишнього природного середовища та Закону про рибальство при наданні нафтових концесій для всього Белізу. Пізніше Коаліція та ініціатива «Громадяни, організовані за свободу та дії» (COLA), долучились до справи як співпозивачі.

16 квітня 2013 року Верховний суд визнав шість контрактів про офшорне видобування нафти недійсними. У своєму рішенні Верховний суд постановив, що уряд порушив Закон про охорону навколишнього природного середовища та Закон про нафтовидобування, визнав угоди про розподіл продукції (УРП) недійсними та зобов'язав уряд укласти нові УРП без проведення комплексної оцінки впливу на довкілля. Уряд Белізу негайно оскаржив це рішення. Хоча ця перемога суду була критично важливою для зупинки неминучих руйнувань, лідери громадянського суспільства надалі залишались стурбованими тим, що ця відстрочка була лише тимчасовою. Жанель Чанона очолила організацію «Осеана» в Белізі в 2014 році і почала наполегливо виконувати новий закон, щоб зробити заборону постійною і забезпечити захист морських екосистем Белізу. Громадяни Белізу по всій країні мобілізувалися проти видобутку нафти і продовжували виступати за постійну заборону.

8 грудня 2017 року Національна асамблея Белізу прийняла законопроект про нафтові операції (мораторій на офшорну зону), який захищає територіальні води Белізу від розвідки та розробки нафти. Це стало кульмінацією семирічної кампанії, яку проводили Жанель, організація «Осеана» і Коаліція Белізу за збереження нашої природної спадщини.

(продовження на наступній сторінці)

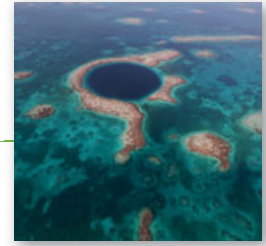

ELAW

Переможні стратегії

БЕЛІЗ

Газета «Гардіанз» повідомила, що «рішення вітається як величезний крок вперед, який захистить як морське середовище, так і прибуткову галузь дайвінг-туризму в країні» (14 січня 2018 року).

У червні 2018 р. високоповажний Прем'єр-міністр Дін Барроу виступив на заході організації «Осеана»:

«Я цитую Махатму Ганді, який, як відомо, заявляв: “Якщо народ веде, лідери підуть за ним”... Кампанія [організації “Осеана”] включала особливо комплексні та повчальні зусилля в галузі освіти, і це допомогло підвищити обізнаність таким чином, який, я думаю, закріпив значне громадське усвідомлення великої цінності наших морських ресурсів і відповідної потреби завжди берегти та захищати їх ... Хоча конкретний крок щодо заборони морської розвідки нафти в нашій країні надзвичайно важливий, це, звичайно, лише один крок. Збереження океану – це постійна робота, що вимагає розгортання постійної пильності та інструментарію, що оновлюється відповідно до нових викликів».

Для отримання додаткової інформації:

Організація «Осеана»
<https://belize.oceana.org>

Коаліція Белізу за збереження нашої природної спадщини
<https://belizecoalition.wordpress.com/>

ELAW

Переможні стратегії Перемоги для громад та доквілля в усьому світі

Країна

АРГЕНТИНА

Чиста вода для громади Чакрас-де-ла-Мерсед

Залучені сторони:

- Жителі містечка Чакрас-де-ла-Мерсед
- Центр захисту прав людини та екологічних прав (ЦПЛЕП)

Проблема

У 1992 році громада з низьким рівнем доходу Чакрас-де-ла-Мерсед (5 тис. мешканців), яка проживає вздовж річки Сукія на східному краю Кордови почала скаржитися на очисні споруди, побудовані в центрі їхньої громади. Підприємство з очищення стоків потребувало технічного обслуговування, не мало достатньої потужності та часто скидало у річку неочищені стічні води та стоки. Сільські колодязі на подвір'ях мешканців, що проживали вздовж річки, були єдиним джерелом питної води громади. Багато дітей та члени сімей страждали на шлунково-кишкові захворювання.

Стратегія перемоги

Місцеві адвокати з Центру захисту прав людини та екологічних прав (ЦПЛЕП) працювали з громадою і звернулись за допомогою до Всесвітнього альянсу екологічного права (ВАЕП). Еколог ВАЕП Мече Лу поїхала до містечка Чакрас-де-ла-Мерсед у липні 2003 року, щоб співпрацювати з ЦПЛЕП та місцевою сертифікованою лабораторією для тестування води. Вони зосередились на параметрах питної води Всесвітньої організації охорони здоров'я, особливо на мікробіологічних показниках.

Мече стверджувала, що умови в Чакрас-де-ла-Мерсед були нестерпними. «Запах неочищених стічних вод завис у повітрі». Члени громади направляли листи до влади протягом 15 років і вже втратили надію, що відбір проб води або судові дії змінять ситуацію. Мече і адвокат ЦПЛЕП Хуан Піколотті зустрілися з громадою та місцевим лікарем, який описав наслідки хронічного забруднення річки від очисних споруд.

Мече визначила пункти відбору проб і працювала із місцевою сертифікованою лабораторією, відбираючи проби води у місцевих будинках та річці Сукія. Команду супроводжував нотаріус, зразки були доставлені в лабораторію, і результати були готові через 10 днів. Було виявлено, що у колодязях, з яких брали воду сім'ї, був небезпечно високий рівень забруднення фекальними коліформними бактеріями – 2000 бактерій на 100 мілілітрів води! Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує, що у питній воді взагалі не повинні бути фекальні коліформні бактерії.

Після візиту Мече представники ЦПЛЕП та представники громади представили результати дослідження суду та вимагали заборони діяльності очисних споруд. У листопаді 2003 року суд схвалив петицію та зобов'язав органи влади протягом 24 годин надати 200 літрів чистої води на людину на день чотирьом сім'ям, які були позивачами у справі. Після рішення суду вся громада побачила, що чотири родини, які були позивачами у справі, справді отримали чисту питну воду. Саме тоді решта населення міста Чакрас-де-ла-Мерсед також заявили, що вони теж мають таке саме право на чисту питну воду.

Майже п'ять років жителі міста Чакрас-де-ла-Мерсед чекали на встановлення труб для подачі чистої води. Зараз кожен будинок у містечку Чакрас-де-ла-Мерсед під'єднаний до водопроводу з чистою питною водою.

Для отримання додаткової інформації:

Центр прав людини та екологічних прав (ЦПЛЕП) – <https://center-hre.org/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та доквілля в усьому світі

Країна

ШРІ-ЛАНКА

Повернення небезпечних британських відходів

Залучені сторони:

- Центр екологічної справедливості (CEJ)

Проблема

Величезною та поширеною проблемою є те, що багаті країни експортують відходи до країн Глобального Півдня. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням була створена 30 років тому для вирішення цієї проблеми. Однак Конвенція, яку США підписали, але не ратифікували, містить численні лазівки, які компанії та уряди продовжують використовувати.

У травні 2019 року у порті Коломбо, Шрі-Ланка, було знайдено понад 200 транспортних контейнерів, наповнених відходами зі Сполученого Королівства. Митники повідомили, що лікарняні відходи були виявлені у багатьох контейнерах, імпортованих приватною фірмою. Вантаж мав складатися з використаних матраців, килимів та килимків для потенційної переробки. «Це був великий ризик для здоров'я населення», – каже Хеманта Вітханадж, засновник і колишній виконавчий директор Центру екологічної справедливості (CEJ), а нині голова Міжнародної організації «Друзі Землі».

Стратегія перемоги

Незабаром після того, як він виявив привезені відходи, Хеманта подав позов про припинення транспортування контейнерів у межах Шрі-Ланки, за винятком транспортування з метою експортувати їх до країни їхнього походження – Великобританії. У липні 2019 року Хеманта організував громадські слухання у координації з Асоціацією розвитку науки Шрі-Ланки з метою підвищити обізнаність про незаконну торгівлю відходами, що відбувається в порту Коломбо. Хеманта координував дії з Секретаріатом Базельської конвенції, щоб повідомити суд Шрі-Ланки про те, яким чином відвантаження відходів у порті Коломбо суперечить міжнародному праву.

Хеманта здобув вирішальну перемогу 2 червня 2020 року, коли Апеляційний суд Шрі-Ланки постановив відправити 243 контейнери з відходами назад до Великобританії та зобов'язав державні органи вжити правових заходів проти компаній, причетних до незаконного імпорту.

Хеманта використовував веб-сторінку Marine Traffic, щоб відстежувати рух судна, що везло контейнери із затхлими відходами, і щоб переконатися, що вони дійсно прибули до Великобританії.

«Це важливий крок у нашій боротьбі за справедливість», – каже Хеманта.

Для отримання додаткової інформації:

Центр екологічної справедливості (CEJ)
<https://ejustice.lk/>

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

АВСТРАЛІЯ

Знаменна перемога над вугільною шахтою, визнана у всьому світі

Залучені сторони:

- Грандсуелл Глостер
- Офіс захисників довкілля (ОЗД)

Проблема

У 2012 році компанія Gloucester Resources Limited (GRL) запропонувала збудувати вугільну шахту відкритого видобутку в долині Глостер у регіоні Верхній Хантер у Новому Південному Уельсі Австралії. Через цю долину протікає річка Ейвон, а сільські будинки знаходилися лише приблизно за кілометр від запланованої шахти і навіть ближче до великого земляного валу, який мав бути побудований, щоб захистити шахту від людського ока.

Жителі виступили проти проєкту. Вони були стурбовані шумом і пилом, впливом на сільський мальовничий ландшафт долини та соціальним впливом на громаду. Вони також були стурбовані тим, що шахта сприятиме зміні клімату.

Стратегія перемоги

Офіс захисників довкілля (ОЗД) представляв свого клієнта Groundswell Gloucester (GG) у судовому позові проти запланованої вугільної шахти. GG-це неприбуткова організація, яка прагне зберегти чудове довкілля долини Страуд-Глостер та підтримувати її здорову, продуктивну та енергійну громаду. Кампанія GG передбачала поширення серії відео «Голоси Глостера», в яких йшлося про особисті історії членів місцевої громади та про те, чому вони виступають проти проєкту.

ОЗД стверджував, що шахта суперечить суспільним інтересам та принципам екологічно сталого розвитку через її значний соціальний, екологічний та кліматичний вплив.

Суд заслухав детальні докази щодо зміни клімату та глобального вуглецевого бюджету. Близько 60 опозиціонерів від громади – включаючи фермерів, лікарів та традиційних власників – також дали свідчення про соціальний, культурний та екологічний вплив шахти.

У лютому 2019 року ОЗД забезпечив отримання історичного рішення у Земельному та екологічному суді Нового Південного Уельсу. Суд відхилив проєкт, заявивши, що його реалізація була б «у невідповідному місці в невідповідний час». У невідповідний час через його сукупний внесок у зміну клімату в той час, коли для досягнення міжнародних цілей потрібно швидко та всебічне зниження глобальних викидів парникових газів. Суд також встановив, що потенційні економічні вигоди від функціонування шахти були значно завищені.

Судове рішення стало кульмінацією невтомних зусиль багатьох людей, які боролися з видобутком вугіллям протягом 20 років.

Вугілля – це брудне, застаріле паливо, яке руйнує клімат. Суддя визнав, що видобуток вугілля також має серйозний вплив на громади.

Для отримання додаткової інформації:

Граундсуелл Глостер – <https://www.groundswellgloucester.com/index.html>

Офіс захисників довкілля – <https://www.edo.org.au/>

Судове рішення у справі «Gloucester Resources Limited» проти Міністра планування [2019] NSWLEC 7 https://www.caselaw.nsw.gov.au/decision/5c59012ce4b02a5a800be47f#_Toc431154

Жителі Глостера радіють після своєї перемоги в лютому 2019 р. Фото: Джані Барретт

Переможні стратегії Перемоги для громад та довкілля в усьому світі

Країна

ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА

Боротьба за чисте повітря

Проблема

Вугільні електростанції забруднюють повітря. Незважаючи на загальноєвропейську політику та підтверджене судом «право на чисте повітря», у багатьох містах та мегаполісах Чеської Республіки регулярно перевищуються гранично допустимі рівні викидів забруднюючих речовин у повітря, таких як діоксид азоту (NO₂) або твердих частинок (PM10).

Вугільна електростанція Хвалетіце у Пардубіцькому регіоні Чеської Республіки працює з 1977 р. Вона спалює буре вугілля, найбрудніший різновид вугілля. Вимоги щодо суворіших обмежень викидів повинні були бути набуті чинності у 2021 році. Керівництво заводів почали просити про звільнення від цих вимог у січні 2019 року. Бажані для підприємств викиди перевищували б дозволені рівні ртуті більш ніж на 300%!

Стратегія перемоги

Юристи організації Френк Болд підштовхують державну владу звернути увагу на небезпечний для здоров'я стан атмосферного повітря, прагнучи якнайшвидше скерувати розвиток Чехії в напрямку до низьковуглецевої економіки. Організація стверджує, що більшість проблем із забрудненням повітря можна вирішити шляхом послідовного застосування вже чинного законодавства. Ось чому організація Френк Болд закликає Міністерство екології та посадовців не надавати звільнення від виконання вимог щодо викидів.

Лаура Отіпкова, штатний юрист організації Френк Болд, тісно співпрацювала з Др. Марком Черняком, штатним екологом Всесвітнього альянсу з екологічного права, в напрямку оцінки впливу на довкілля оксидів азоту та викидів ртуті, для обґрунтування заперечень організації Френк Болд на заявку електростанції в Хвалетіце про перевищення рівня викидів.

У листопаді 2019 року Лаура святкувала, коли Міністерство екології Чехії вперше відхилило заявку. У березні 2020 року Міністерство екології вдруге скасувало можливість звільнення після того, як воно була знову надано регіональною владою.

Лаура написала: «Я дуже рада поділитися з вами цими результатами, хоча на те, щоб їх здобути потрібно було понад два роки!»

Організація Френк Болд працює по всьому регіону, намагаючись зменшити видобуток вугілля. Вона надає екологічним організаціям та організаціям із захисту прав споживачів у Словенії, Болгарії, Румунії, Греції та Словаччині інформацію про процеси участі, наприклад, про участь у розробці планів підтримки якості повітря. Вона також працює над розширенням доступу до правосуддя як основного права Європейського Союзу та виступає за впровадження ефективних заходів, спрямованих на скорочення викидів.

Вугільна електростанція Хвалетіце.
Фото: Лаура Отіпкова

Для отримання додаткової інформації:

Організація Френк Болд
<http://uk.frankbold.org/>

Розділ 2

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Вільшина

Залучені сторони:

- Мешканці присілку Вільшина
- Вугільна шахта та збагачувальна фабрика
- МБО «Екологія–Право–Людина»

Проблема

У другій половині 20 століття на території присілку Вільшина на відстані менш ніж 300 м від житлових будинків розпочали свою роботи два гірничих підприємства: збагачувальна фабрика «Червоноградська» та шахта «Візейська». Внаслідок їх діяльності територія присілку понад півстоліття піддається постійному впливу промислових викидів, просідає та підтоплюється. Вода, ґрунт та повітря забруднені небезпечними речовинами, зокрема у воді виявлено ртуть, марганець, кадмій, залізо та інші речовини в концентраціях, що в кілька разів (а подекуди десятки разів) перевищують гранично допустимі концентрації. Населений пункт не забезпечений централізованим водопостачанням через що мешканці змушені вживати забруднену воду із колодязів.

Стратегія перемоги

Вичерпавши (безуспішно) усі можливі адмініструванні та судові засоби в Україні за правової допомоги МБО «Екологія–Право–Людина» у 2003 році дві родини присілку Вільшина звернулися із заявою до Європейського суду з прав людини. Міжнародні суди із прав людини вже давно підтвердили свою ефективність у захисті мінімальних стандартів для життя із гідністю, а протягом останніх двох декад усе ширше тлумачать зміст традиційних основоположних прав, включаючи до них, до прикладу, право не бути підданим негативному впливу промислової діяльності.

У своїй заяві мешканці вказували, що, незважаючи на обізнаність у катастрофічній екологічній ситуації на присілку та численні визнання різного роду та рівня органами державної влади та місцевого самоврядування права та негайної необхідності відселити мешканців, держава не захистила їхнє житло, сімейне та приватне життя від надмірного забруднення індустріального підприємства, що знаходиться у державній власності. Мешканці обґрунтовували, що така бездіяльність держави порушила їхнє право на житло та право на повагу до особистого та сімейного життя, передбачені ст. 8 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. У даній справі МБО «Екологія–Право–Людина» захищала приватні інтереси двох сімей, які не боялися звернутися до суду ще наприкінці дев'яностих і не втратили надії на справедливе вирішення проблеми, пройшовши довгий шлях через численні ланки судової системи України. Стратегічним завданням по цій справі було встановлення на рівні Європейського суду із прав людини факту порушення Україною прав людей, що проживають у санітарно-захисних зонах промислових підприємств, з метою просування в Україні нових підходів до регулювання впливу промислового забруднення на довкілля та здоров'я людей.

У справі Дубецька та інші проти України (2011) Європейський суд з прав людини встановив порушення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і тим самим зобов'язав український уряд вжити належних заходів для виправлення конкретної ситуації заявників і присудив заявникам суму на відшкодування моральної шкоди у розмірі понад 30 тисяч євро на родину.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/law-posts/vilshyna-2/>

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_689#Text

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Висновки ДЄЕ

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища України (надалі – Мінприроди)

Проблема

Попри закріплення права на доступ до екологічної інформації на рівні Конституції України, попри ратифікацію ще в 90-х Оргуської конвенції, органи державної влади України і саме Мінприроди не забезпечувало належних можливостей доступу громадськості до висновків державної екологічної експертизи – рішень, якими, виходячи із прогнозованого впливу екологічно-небезпечної діяльності на довкілля, встановлювалася відповідність такої діяльності вимогам природоохоронного законодавства, і у процесі прийняття яких громадськість мала право брати участь. У відповідь на численні пропозиції МБО «Екологія–Право–Людина» забезпечити таке опублікування, Мінприроди заперечувало такий свій обов'язок.

Стратегія перемоги

Міжнародна благодійна організація «Екологія–Право–Людина» звернулася до суду з адміністративним позовом до Мінприроди України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії, а саме, оприлюднювати висновки державної екологічної експертизи на веб-порталі Мінприроди.

У суді МБО «Екологія–Право–Людина» в основному посилалася на частину 9 статті 6 Оргуської конвенції, згідно якої після прийняття рішення щодо реалізації проєктів, що можуть негативно вплинути на довкілля, громадськість повинна бути поінформована про це рішення. Відповідно до належних процедур, кожна сторона надає громадськості текст рішення із зазначенням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.

Україна неодноразово визнавалася порушницею Оргуської конвенції, в тому числі частини 9 статті 6. На виправлення цієї ситуації Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням № 1628-р від 27.12.2008 року зобов'язав Мінприроди оприлюднити висновки державної екологічної експертизи на своїй веб-сторінці та в окремому розділі друкованого видання «Екотиждень». Але ні закони України, ні Конвенція, ні навіть прямі розпорядження Уряду не були достатньою мотивацією для профільного міністерства. Лише рішення суду, підтримане судом апеляційної інстанції, а також загроза кримінальної відповідальності за невиконання судового рішення примусили очільників Мінприроди у березні 2013 року оприлюднити майже 1300 висновків державної екологічної експертизи. Ці архівні папки на сайті Мінприроди стали предвісником такого зручного і вже звичного всім Реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/law-posts/opublikuvannia-vysnovkiv-derzhavnoi-ekolohichnoi-ekspertyzy-na-veb-saiti-minprirody/>

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Розсекречення угод про розподіл продукції

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Уряд України, Міністерство охорони навколишнього природного середовища України (надалі – Мінприроди)
- Міжнародні корпорації Шелл та Шеврон

Проблема:

Під час підготовки та підписання угод про розподіл вуглеводнів (сланцевого газу) з міжнародними корпораціями Шелл та Шеврон уряд України обмежив доступ до інформації, не провів оцінки впливу на довкілля та не забезпечив жодну участь громадськості перед підписанням угод про розподіл продуктів та видачею відповідних дозволів на користування надрами таким компаніям.

Стратегія перемоги:

Національні суди України не змогли відновити порушені урядом права громадськості на доступ до екологічної інформації та участь у процесі прийняття рішень, що можуть мати вплив на довкілля, із огляду на політичний аспект цього питання. МБО «Екологія–Право–Людина» (надалі – ЕПЛ) прогнала цілу низку судових процесів, присвячених цим питанням.

В 2014 році, вичерпавши можливі національні засоби судового захисту, ЕПЛ подала звернення до Комітету із дотримання *Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля* (надалі – Оргуська конвенція). Звернення стосувалося можливих порушень Україною її міжнародних зобов'язань за Оргуською конвенцією під час розробки та укладення таких угод у 2013 році. Попри прямі норми національного і міжнародного законодавства уряд України до 2021 року тримав засекреченими і жодним чином не допускав громадськість до згаданих угод про розробку родовищ сланцевого газу в Україні від 2013 року, а також усіх інших угод про розподіл продукції, що згодом уклалися урядом України.

ЕПЛ цілком свідомо того, що Україні зараз як ніколи необхідно диверсифікувати джерела енергетичних ресурсів, разом з тим ми залишаємося непорушними у тому, що гарантовані Конституцією та законами України права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та процесуальні права у цій сфері залишалися непорушними і захищеними.

У липні 2021 року Комітет із дотримання затвердив свої висновки і рекомендації по справі. Комітет вирішив, зокрема, що поняття екологічна інформація згідно із Конвенцією охоплює угоди про розподіл продукції, відповідно такі повинні були надаватися на запит, а також, що забезпечення ранньої участі громадськості поки усі альтернативи доступні є неможливим в разі проведення оцінки впливу на довкілля під час реалізації угод про розподіл продукції. Такі висновки Комітету мають стати підставою для перегляду законодавства у сфер угод про розподіл продукції і практики його застосування в Україні.

Для отримання додаткової інформації:

Із матеріалами звернення (ACCC/C/2014/118 Ukraine) можна ознайомитися на офіційному сайті Конвенції за посиланням https://unece.org/env/pp/cc/accc.c.2014.118_ukraine

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Карпати – без малих ГЕС!

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Бюро екологічних розслідувань
- ГО «Екосфера»

Суть перемоги

Поєднавши зусилля багатьох сотень громадян, екологічні організації добились скасування планів побудувати 570 малих гідроелектростанцій в гірському районі Українські Карпати.

Проблема

В гірському регіоні Українські Карпати було заплановано будівництво понад 500 малих гідроелектростанцій дериваційного типу, для яких необхідно було пустити в труби майже всі гірські річки регіону. Це б призвело до втрати біорізноманіття, а також до втрати рекреаційного потенціалу цілого регіону, що є основою економіки місцевих громад.

Стратегія перемоги

Поєднавши зусилля, у 2012 році, організації створили громадську кампанію, яку підтримала велика кількість бенефіціарів: місцеві жителі, громадські організації, туристи, державні органи у сфері довкілля, а також велика кількість небайдужих людей з різних країн світу. Своє фото з плакатами «Я проти малих ГЕС у Карпатах!» оприлюднили активісти 130 міст світу та понад 30 країн (<https://cutt.ly/UcJK2cg>). Також, у багатьох містах відбулись театралізовані акції, на які учасники приходили у народних костюмах, співали пісні та танцювали народні танці карпатських етносів, туристи прийшли із спорядженням, необхідним для сплаву по гірських річках. На акції в Києві, біля Міністерства енергетики, міністра викликали трембітами – народними духовими інструментами довжиною 5 метрів (<https://cutt.ly/8cJXcZ5>).

Пізніше також відбулись акції під Міністерством екології та природних ресурсів, де активісти разом з журналістами телеканалів сплавливались по сходах Міністерства на каяках, демонструючи якими стануть для туриста карпатські річки без води.

Розголос від проведених акцій створив на стільки значний резонанс, що дві з трьох областей Карпатського регіону самостійно відмовились від затвердження планів будувати ГЕС, а у Закарпатській області активісти легко скасували вже затверджені плани збудувати кілька сотень ГЕС у суді.

За час боротьби все ж було побудовано 3 малих ГЕС, ще 2 розпочали будувати, але роботу не завершили, тобто плани забудовники змогли реалізувати лише на 0,7% від запланованого. Крім того, ця боротьба згуртувала багато карпатських громад, які продовжили захист своїх екологічних прав.

Для отримання додаткової інформації:

Сайт кампанії: <http://miniges.bei.org.ua>

Фото: Юрій Брикайло

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Нові території Смарагдової мережі

Залучені сторони:

- Ukrainian Nature Conservation Group (Україна)
- Фундація Природна Спадщина (Польща)

Суть перемоги

Громадські організації розробили та проадвокували включення найцінніших природних територій України до Смарагдової мережі Європи (міжнародні природоохоронні території) загальною площею 7,12% (ці території не були раніше охоплені охороною).

Проблема

Починаючи з 2011 року в Україні тривав процес створення Смарагдової мережі. СМ – це міжнародні природоохоронні території, що створюють у Європі на виконання регіональної Бернської конвенції. Державні органи України підійшли до цієї справи формально: запропонували для включення у СМ лише існуючі національні парки і заповідники, тим самим не надавши охоронний статус практично ніяким новим територіям.

Стратегія перемоги

Починаючи з 2017 року громадська організація Ukrainian Nature Conservation Group (UNCG), використавши досвід польських колег, розпочала розробку нових територій СМ в Україні. Для цього довелося вивчити процедури Бернської конвенції, підготувати посібники та поширити їх серед багатьох колег. До розробки долучилися 94 науковця (в т.ч. всі члени організації). Розробка територій СМ потребує обговорення на спеціальних заходах конвенції біогеографічних семінарах, на міжнародному рівні. З 2018 року члени організації були учасниками всіх біогеографічних семінарів. В результаті цієї роботи було розроблено пропозиції щодо нових територій СМ на площі 4,3 млн га (7,12% площі України). З них 1,6 млн га вже затверджені і українською стороною і Бернською конвенцією, і ще 2,7 млн га затверджені українською стороною та подані на підтвердження у Конвенцію.

Паралельно з цим юристи та екологи Бюро екологічних розслідувань, МБО «Екологія–Право–Людина» спільно з Мінприроди та проектом міжнародної технічної допомоги APENA розпочали розробку проекту закону «Про території Смарагдової мережі». У 2018 році до них долучилися екологи Української природоохоронної групи. Проект закону пройшов перше читання у 2021 році. Юристи ЕПЛ спільно з Міндовкілля допрацювали пропозиції народних депутатів і підготували проект закону до другого читання. Прийняття закону планується у 2023 році.

Крім того, UNCG розпочала захист існуючих сайтів СМ, використовуючи інструменти конвенції. Загалом за зверненнями UNCG Конвенція розпочала вивчення 9 справ, 3 з яких вже повністю вичерпані (наприклад зупинено військові навчання у Чорноморському біосферному заповіднику).

Переважна більшість всієї роботи виконано за власні кошти учасників організації та завдяки краунфандингу.

Для отримання додаткової інформації:

Розділ на сайті UNCG – <https://uncg.org.ua/emerald/>

Тематичний сайт – <http://emerald.net.ua/>

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Найцінніший ліс Київської області отримав охорону

Залучені сторони:

- Ukrainian Nature Conservation Group (Україна)
- ГО Мальовниче Передмістя

Суть перемоги

Громадські організації, використовуючи інструменти FSC, добились створення заказника у найціннішому лісі Київської області.

Проблема

Поряд з Києвом, столицею України, розміщена велика лісова територія, яка має важливе рекреаційне значення а також дуже важлива для біорізноманіття, адже саме через нею основний міграційний шлях птахів Європи – обходить м. Київ. Проте територія належить Національному університету біоресурсів та природокористування, який використовує його лише для вирубки та продажу деревини.

Стратегія перемоги

Боротьба за створення заказника тривала 10 років і поєднала багатьох науковців та місцевих жителів. Принципова незгода землекористувача не дозволяла надати лісу охоронний статус, і навіть посилювала бажання Університету прискорено планувати вирубки. Проте Громадські організації використали інструменти FSC, та надали аудиторам FSC інформацію про думку громад та поширення рідкісних видів флори і фауни. В результаті землекористувач був змушений надати згоду на створення заказника площею 420 га у 2018 році.

Проте за час поки тривала боротьба за створення заказника, члени UNCG підготували матеріали для створення національного природного парку на всій площі лісового масиву (17 000 га). Цю ідею підтримали 15 громад, розміщених вздовж лісового масиву. В кожній з них є активісти, що відстежують порушення та загрози для збереження лісу. Активісти декількох громад поєднались в ГО «Мальовниче передмістя». На цей час триває боротьба за створення національного парку «Приірпіння та Чернечий ліс», в якій активісти мають повну підтримку держави.

Організація такого масового руху та підтримки цього руху екологічним комітетом Верховної Ради України та Міністерством захисту довкілля стали можливими завдяки успіху в створенні заказника «Чернечий ліс».

Для отримання додаткової інформації:

Розділ на сайті UNCG – <https://cutt.ly/fcKpZKK> (<https://uncg.org.ua/?s=чернечий+ліс>)

Сторінка у Facebook – <https://www.facebook.com/pryirpinnya.chernechy>

Фото: Фейсбук-сторінка Заказника «Чернечий ліс»

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Балка Північна Червона – заказник, а не кар'єр

Вигляд з повітря на «Балка Північна Червона».
Скріншот з youtube-відео

Залучені сторони:

- Активісти м. Кривий Ріг
- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Ukrainian Nature Conservation Group

Суть перемоги

Поєднавши зусилля експертів, екологічні організації добились заборони створення кар'єру, що повинен був повністю знищити унікальний заказник.

Проблема

У Дніпропетровській області найвідомішою природоохоронною територією є заказник «Балка Північна Червона», що у місті Кривий Ріг. В ньому зустрічається велика кількість рідкісних видів, про нього написана найбільша кількість наукових праць серед всіх природоохоронних територій області. Але територію запланували віддати повністю під розробку кар'єру з видобутку кварцитів, глибиною 94 метри!

Стратегія перемоги

Першим інформацію про те що запланований кар'єр – і є заказник виявив відомий активіст, в минулому – народний депутат України Микола Коробко (1937-1921). Виступи активістів на громадських слуханнях не були сприйняті інвестором проекту. Більше того, навіть після подання зауважень, Департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА надав позитивний висновок ОВД цього проекту, вказавши що заказник знаходиться в іншому місці.

Проте це не стало поразкою для екологів. Завдяки процедурі ОВД громадськість змогла заздалегідь дізнатись про плани знищення заказника, підготувати аргументацію за його збереження і зробити відповідний розголос. Телесюжети, статті в пресі і публікації в соцмережах довели суспільству безапеляційний факт, що видобуток планується в заказнику. Тому Дніпропетровська обласна рада на своїй сесії, всупереч позитивному висновку ОВД – заборонила надання дозволу на видобуток кварцитів – тим самим врятувавши заказник.

Для отримання додаткової інформації:

Відео: <https://cutt.ly/7cZu9X7>

Фото: Wikipedia.org

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Національний парк – не місце для військових навчань!

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»

Суть перемоги

Завдяки гласності і принциповій публічній позиції, екологи примусили 4800 військовослужбовців покинути територію національного парку, а державу – розширити його на 3650 га.

Проблема

Користуючись фактичним військовим станом, у 2015 році, Збройні сили України ввели 4800 військових на територію національного природного парку «Олешківські піски» (найбільша пустеля Європи) для проведення військових навчань. Було оголошено, що ця територія – військовий полігон (дійсно, в часи СРСР так і було, але з 2009 року тут працює національний природний парк.

Стратегія перемоги

Перший сміливий крок зробила адміністрація національного парку, яка на сайті парку розмістила оголошення що його територія захоплена власними Збройними силами України. Відразу після цього сайт перестав працювати «з невідомих причин». Волонтери та працівники ЕПЛ дякуючи сміливості професора Херсонського університету І.І. Мойсієнка потрапили на територію національного парку, зібрали фотосвідчення навчань на уламки боеприпасів. Разом з парком вони провели прес-конференцію, розклавши на столі уламки протитанкових ракет, зібраних в парку. Резонанс після цього заходу примусив створити спеціальну робочу групу в Міндовкіллі, присвячену недопущенню негативного впливу військової діяльності на природоохоронні території України. Працівники ЕПЛ єдині, окрім працівників національного парку відкрито висловлювались про те що в дні війни, українські військові нищать власне національне надбання. Така позиція була дуже непопулярною і можливо небезпечною.

Втім, завдяки гласності вдалось не лише примусити військових покинути територію національного парку, але й Президент України П. О. Порошенко підписав Указ про розширення національного парку на 3650 га (<https://cutt.ly/ocCnpGk>) для компенсації нанесених парку збитків.

Для отримання додаткової інформації:

<https://cutt.ly/ZcCnIM4>

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Ташлицька ГАЕС

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Національний екологічний центр України
- РЛП «Гранітно-степове Побужжя»
- Небайдужі жителі Миколаївщини

Проблема

НАЕК «Енергоатом», що експлуатує всі атомні станції в Україні, вирішило побудувати Ташлицьку гідроакumuлюючу електростанцію (ТГАЕС) на річці Південний Буг, поблизу Южно-Української атомної електростанції. Для роботи ТГАЕС потрібно створити водосховище на р. Південний Буг, та в результаті цього затопити острів Гардовий (об'єкт культурної спадщини) на р. Південний Буг та 27,72 га земель РЛП «Гранітно-степове побужжя». Під затоплення підпадають оселища та особливо цінні види, що охороняються Бернською конвенцією та національним законодавством. Атомникам все таки вдалося затопити частину річки Південний Буг, і тепер відбувається процес ОВД ще більшого затоплення території РЛП та національного парку, що згодом було створено.

Стратегія перемоги

ЕПЛ розпочала масову судову кампанію на захист земель РЛП та біорізноманіття РЛП «Гранітно-степове побужжя», разом із колегами та активістами проводила широку кампанію в ЗМІ. Так, ЕПЛ ініціювало в різні роки 5 судових процесів, які мали як і негативні, так і позитивні результати. Деякі суди тягнулися багато років, і через постійні зміни процесуального законодавства та судової системи, не завжди право ЕПЛ, як представника громадськості, на доступ до суду було підтримано судами.

Так, ЕПЛ добилося у суді скасування рішення Миколаївської обласної ради про зміну меж РЛП «Гранітно-степове побужжя», яким вилучено 27,72 га із складу РЛП. Також ЕПЛ добилося скасування через суд рішення Кабінету Міністрів України «Про надання земельних ділянок в постійне користування», якою ці землі вилучено для потреб енергетики. Поки тривали судові процеси, які завершилися скасуванням рішення уряду, атомники оформили державний акт на право постійного користування цими 27,72 га земель. Нажаль, суди не погодилися із позовами ЕПЛ щодо необхідності скасування цих державних актів на право постійного користування землями ПЗФ, виданих НАЕК «Енергоатом». Проте рішення Верховного суду у справі ЕПЛ проти Кабінету Міністрів України зробило дуже важливий прецедентний висновок, згідно якого будь-хто із представників громадськості має право на звернення до суду у справах, що стосуються об'єктів загальнодержавного значення, таких як об'єкти ПЗФ.

Атомне лоббі, для протидії активній громадськості, вдавалося до залякування окремих активістів, до використання адміністративного ресурсу в процедурах громадського обговорення та тиску на ключових гравців. Один із активістів, що найбільше критикував у своїх статтях роботу ЮО АЕС, мусів відповідати в суді за поширення ніби то недостовірної інформації та погіршення ділової репутації НАЕК «Енергоатом», та згідно рішення суду сплатив останнім моральну шкоду за свої висловлювання.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/law-posts/zberezhennya-pzf-ukrayiny-i-zahyst-bioriznomanitnya-2/>

<http://epl.org.ua/en/law-posts/zakhyst-ekolohichnoho-aktyvista-o-malytskoho/>

Фото: Wikipedia.org

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Даноша

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Небайдужі жителі Івано-Франківщини
- ТОВ «Даноша» (тепер – ТОВ «Гудвеллі Україна»)

Проблема

ТзОВ «Даноша» – товариство із датськими інвестиціями спорудило декілька промислових свиноферм у Івано-Франківській області, в результаті роботи цих ферм у людей в селах пропала вода в колодязях, поля довкола села забруднені гноївкою, а нестерпний сморід з боку ферми та лагун став звичним для селян.

При побудові чергової свиноферми у Тлумацькому районі інвестор зустрів жорсткий опір з боку місцевих жителів, і тому він запланував чергову свиноферму під прикриттям місцевого фермера. Будувати люди не дали, і до сьогодні тривають судові процеси для оскарження рішень органів влади, що дозволяють таке будівництво.

Стратегія перемоги

ЕПЛ розпочала масову судову кампанію проти нового будівництва у Тлумацькому районі, допомагає місцевому активісту захищати його екологічні права у суді. Вже біля 5-ти років будівництво так і не розпочалося.

ЕПЛ постійно допомагає та консулює місцевих жителів, які потерпають від наслідків функціонування свиноферм добиватися відкритості власників ферми, захищати їхні екологічні права, земельні права, матеріальні права пасічників, що потерпають від скроплення полів пестицидами.

ЕПЛ допомогло жителям викрити махінації адміністрації свинокомплексів із заниженням викидів від ферм в повітря, донести «правду» про європейського інвестора до жителів Данії, посольства Данії, до кредиторів ТОВ «Даноша» – міжнародної фінансової корпорації (IFC).

ЕПЛ неодноразово відчувало тиск з боку такого датського інвестора, зокрема через їхнє лобювання скорочення фінансування ЕПЛ європейськими донорами.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/law-posts/minimizatsiia-vplyvu-na-dovkillia-ta-zdorov-ia-zhyteliv-vid-funktsionuvannia-svynarnykiv-tzov-danosha/>

<http://epl.org.ua/en/law-posts/minimizatsiia-vplyvu-na-dovkillia-ta-zdorov-ia-zhyteliv-vid-funktsionuvannia-svynarnykiv-tzov-danosha/>

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Білики

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Небайдужі жителі смт. Білики
- ТзОВ «Сільські традиції» (колишнє – ТзОВ «Белгранкорм-Полтавщина»)

Проблема

В результаті функціонування свинокомплексу ТзОВ «Сільські традиції» в смт Білики від постійного неприємного запаху, каналізаційного газу потерпають жителі. На свинофермі перевищено кількість поголів'я свиней, що передбачено проєктною документацією. Розмір санітарно-захисної зони (500 м) не відповідає річному обороту на даній свинофермі. Також на свинофермі не встановлені всі передбачені проєктні заходи зменшення впливу свиноферми на довкілля та належного поводження із відходами, а саме: не встановлено фільтрів для очистки викидів із приміщень свиноферм, не створено чотирьох ступеневу систему очищення стоків свиноферми, не реконструйовано каналізацію під закритий тип.

ТзОВ «Сільські традиції» подали до суду позов проти 14 активістів щодо компенсації матеріальних збитків в розмірі 11 млн грн, яких зазнала ферма через блокування постачання кормів на ферму жителями села Білики.

Стратегія перемоги

ЕПЛ надавала правову допомогу жителям села, які після вичерпання всіх можливих позасудових заходів захисту своїх екологічних прав, розпочали блокаду свиноферми.

ЕПЛ захищала жителів села у суді у позові проти них, в результаті належної критики позовних вимог свиноферми суд залишив без розгляду позовну заяву.

ЕПЛ допомогло Білицькій селищній раді, під тиском місцевих жителів, звернутися до суду із позовом про розірвання договору оренди землі під свинокомплексом. Рішення судів всіх інстанцій було позитивним – договір оренди розірвано, і тепер приміщення свиноферми не можуть знайти нового власника. Суди приймали важливі рішення про те, що забруднення довкілля та земель орендарем може стати підставою для розірвання договору оренди в судовому порядку.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/law-posts/minimizatsiya-vplyvu-na-dovkillya-ta-zdorov-ya-zhyteliv-vid-funktsionuvannya-svynarnyka-tzov-silski-tradytsiyi/>

<http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-ekologichnyh-aktyvistiv-sela-bilyky/>

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Охорона пралісів

Залучені сторони:

- Благодійна організація «Благодійний фонд Дніпровського району м. Києва “Київський еколого-культурний центр”», за юридичного супроводу Громадської організації «ЕкоПраво-Київ»
- Народний депутат України Луценко Ігор Вікторович (депутат парламенту України)
- Кабінет Міністрів України (Уряд України)

Суть перемоги

1. Доведено у суді бездіяльність Уряду України щодо охорони пралісів, квазіпралісів та природних лісів внаслідок неприведення національних підзаконних нормативно-правових актів¹ до вимог законів України².
2. Виконано рішення суду – внесені необхідні зміни у ці національні підзаконні нормативно-правові акти для їх відповідності вимогам законів України з метою охорони пралісів, квазіпралісів та природних лісів.

Проблема

23.05.2017 р. в Україні був прийнятий Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» № 2063-VIII, який набув чинності 03.09.2017 р. (Закон № 2063-VIII). Це перша спроба в Україні урегулювати на рівні національного законодавства охорону таких унікальних й надзвичайно цінних природних об'єктів як праліси, квазіпраліси та природні ліси*.

* Довідково:

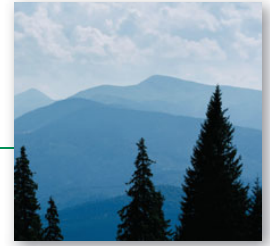
- праліси (пралісові екосистеми) – споконвічні, стародавні ліси (природні лісові екосистеми), що сформувалися природним шляхом і в ході розвитку не зазнали безпосереднього антропогенного впливу (ч. 8 ст. 1 Лісового кодексу України (ЛКУ));
- квазіпраліси – умовно пралісові екосистеми, в яких відбувся незначний тимчасовий антропогенний вплив, що не змінив природної структури лісостанів і при припиненні якого натуральний стан екосистем повністю відтворюється протягом короткого періоду (ч. 9 ст. 1 ЛКУ);
- природні ліси (природні лісові екосистеми) – ліси (лісові екосистеми), в яких локально і тимчасово проявився антропогенний вплив, але він не змінив ценотичної структури фітоценозів і тому природні лісові екосистеми здатні протягом короткого часу регенеруватися (відновитися) природним шляхом до стану пралісових екосистем (ч. 7 ст. 1 ЛКУ).

Зокрема, Законом № 2063-VIII, крім іншого: а) внесено зміни до ЛКУ (1994) і Закону України «Про природно-заповідний фонд України» (1992) та встановлено заборону і на певні види рубок дерев, і щодо певної діяльності на таких заповідних територіях України як пам'ятки природи та заповідні урочища (створюються, зокрема, з метою охорони пралісів, квазіпралісів та природних лісів); б) зобов'язано Уряд України у 3-місячний строк з дня набрання чинності Законом привести свої підзаконні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

(продовження на наступній сторінці)

¹ Мова йде про: Санітарні правила в лісах України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. № 555 та Правила поліпшення якісного складу лісів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 р. № 724.

² Мова йде про: Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат» від 23.05.2017 р. № 2063-VIII, відповідно до якого були змінені окремі положення Лісового кодексу України від 21.01.1994 р. № 3852-XII (зі змінами) та Закону України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII (зі змінами).

Заборона, яка була встановлена в Законі № 2063-VIII, але не передбачена у національних підзаконних нормативно-правих актах:

- на території заповідних територій «пам'ятки природи» – заборонено лісовідновні та прохідні рубки й будь-яка інша діяльність, що загрожує збереженню або призводить до деградації чи зміни первісного стану цих територій;
- на території заповідних територій «заповідні урочища» – заборонено всі види рубок, у т. ч. санітарні рубки формування і оздоровлення лісів та будь-яка діяльність, що порушує природні процеси, які відбуваються у природних комплексах, включених до їх складу, відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників.

У 2018 році Уряд України відмовив³ позивачам в узгодженні національних підзаконних нормативно-правових актів з вимогами законів України (з офіційного листа-відповіді – підзаконні нормативно-правові акти «не потребують приведення у відповідність із Законом України від 23.05.2017 р. № 2063-VIII»).

Стратегія перемоги

Київський еколого-культурний центр (КЕКЦ), за юридичного супроводу ЕкоПраво-Київ (ЕПК), разом із народним депутатом Луценко І.В. (депутат парламенту України) звернулись до суду з метою визнати відмову Уряду України незаконною (формулювання за національними процедурами – «визнати бездіяльність Уряду України протиправною») та зобов'язати Уряд України внести необхідні зміни у національні підзаконні нормативно-правові акти. У рамках громадської кампанії також були: проведені пікети, переговори, направлені листи, організовані прес-конференції, здійснені публікації у засобах масової інформації (ЗМІ) та соціальних мережах (наприклад, Facebook) тощо. Під час участі у судових процесах зі сторони громадськості були зібрані та наведені, крім іншого, такі аргументи: положення підзаконних нормативно-правових актів мають бути узгоджені із відповідними положеннями законів та мають не протирічити одне одному задля забезпечення єдності правового регулювання й правозастосування, дотримання принципів законності й верховенства права. У результаті:

- а) у суді I інстанції (2019) – судовий процес закінчився перемогою громадськості та депутата парламенту України: суд задовольнив позов, визнав протиправною бездіяльність Уряду України та зобов'язав Уряд України привести у відповідність до вимог законів України окремі положення національних підзаконних нормативно-правових актів⁴;
- б) у судах апеляційної та касаційної інстанцій (2019 та 2021) – обидва судові процеси закінчилися перемогою громадськості та депутата парламенту України: суди відмовили Уряду України у задоволенні апеляційної скарги та касаційної скарги, а рішення суду I інстанції – залишили без змін⁵.

Рішення суду I інстанції було повністю виконано у грудні 2020 році. Громадськість і депутат парламенту України змогли об'єднали зусилля та разом захистити на рівні законодавства праліси, квазіпраліси та природні ліси шляхом доведення в суді обов'язковості узгодження Урядом України національних підзаконних нормативно-правових актів із вимогами новоприйнятих положень законів України (зокрема, щодо заборони певної діяльності та певних видів рубок дерев).

Для отримання додаткової інформації:

Київський еколого-культурний центр – <http://ecoethics.ru/>

Громадська організація «ЕкоПраво-Київ» – <http://ekopravo.kiev.ua/>

³ Лист-відповідь Міністерства аграрної політики та продовольства України (на виконання доручення Прем'єр-міністра України).

⁴ Рішення Окружного адміністративного суду України від 23.01.2019 р., справа № 826/14989/18 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79583352>

⁵ Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду України від 16.04.2019 р., справа № 826/14989/18 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81213698>; Постанова Верховного Суду України (у складі колегії Касаційного адміністративного суду) від 30.03.2021 р., справа № 826/14989/18 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95917615>

Фото: Wikipedia.org

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Лось

Залучені сторони:

Від громадськості:

- Благодійна організація «Благодійний фонд Дніпровського району м. Києва "Київський еколого-культурний центр"»
- Громадські організації: «ЕкоПраво-Київ», «Відкриті клітки Україна», «Єдина планета»
- Громадянин Гайдар Василь

Проти:

- Громадянин Рашко Володимир (мисливець)
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Метос» (ТОВ «Метос») – основним видом діяльності є мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних із ними послуг¹
- Громадська спілка «Асоціація користувачів мисливських та рибальських господарств» (Асоціація)²

Суть перемоги

Доведено у судах законність включення лося європейського до національної Червоної книги з метою охорони та збереження.

Проблема

У 2017 році лося європейського (*Alces alces*) було занесено до третього видання Червоної книги України (ЧКУ). Це було здійснено згідно з наказом Міністра екології та природних ресурсів від 19.12.2017 № 481 «Про внесення змін до Переліку видів тварин, що заносяться до ЧКУ (тваринний світ)» (наказ Міністерства екології № 481). Підставою для такого наказу стало, зокрема, суттєве зменшення чисельності популяції лося європейського за період 10 років і більше. Це вимагає вжиття особливих термінових заходів для збереження та охорони цієї тварини.

За законодавством України включення тварини до ЧКУ означає, крім іншого: а) встановлення особливої (посиленої) охорони тварини; б) заборону полювання на тварину. Це не сподобалось деяким мисливцям та мисливським організаціям, які ініціювали дві судові справи (першу – у 2017 році за позовом Рашко В. (мисливця), другу – у 2018 році за позовом ТОВ «Метос»³), провели пікети тощо з метою скасування наказу Міністерства екології № 481 (для виключення лося європейського з ЧКУ і повернення мисливцям права полювання на тварину, а користувачам мисливських угідь – права на організацію полювань та продажу дозвільних документів/ліцензій на полювання). Вони вважали включення лося європейського до ЧКУ необґрунтованим та вимагали проведення додаткового обліку чисельності виду.

(продовження на наступній сторінці)

¹ Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань щодо ТОВ «Метос» // <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search>

² За інформацією ТОВ «Метос» (зазначено у заяві про залучення третьої особи від 22.11.2018 № 22/11/18/01 у справі № 826/7264/18): «в членах Асоціації перебуває близько 104 юридичних осіб приватного права-користувачі мисливських угідь категорії «інші» (мисливські господарства)».

³ Мова йде про судові справи, розпочаті у Окружному адміністративному суді м. Києва: перша справа № 826/9432/17; друга справа № 826/7264/18.

Стратегія перемоги

Київський еколого-культурний центр (КЕКЦ), ЕкоПраво-Київ (ЕПК), Відкриті клітки Україна (ВКУ), Єдина планета (ЄП), громадянин Гайдар В. (Гайдар В.) стали на захист Міністерства екології та природних ресурсів України (Міністерство екології) та наказу Міністерства екології № 481: а) розпочали в країні громадську кампанію щодо збереження лося європейського та залишення його в списках ЧКУ; б) ініціювали залучення громадськості (КЕКЦ, ЕПК, ВКУ, ЄП, Гайдар В.) до обох судових процесів і ця ініціатива була частково прийнята судами: а) КЕКЦ, за юридичного супроводу юриста ЕПК Левіної Г., взяли участь у обох судових процесах; б) ВКУ та Гайдар В. взяли участь у другому судовому процесі⁴. Громадськість отримала в цих судових справах статус «третя особа» на стороні Міністерства екології та стала самостійним учасником судових процесів.

У рамках громадської кампанії були: проведені пікети, направлені листи, проведені переговори з опонентами, організовані прес-конференції, здійснені публікації у засобах масової інформації (ЗМІ) та соціальних мережах (наприклад, Facebook) тощо. Під час участі у судових процесах зі сторони громадськості були зібрані та наведені такі аргументи: а) наказ Міністерства екології № 481 відповідає Закону «Про ЧКУ» (оскільки підставою прийняття наказу є: дані про чисельність популяції лося європейського та її динаміку, про поширення і зміни умов існування тварини, що підтверджують необхідність вжиття особливих термінових заходів для збереження та охорони лося); б) була дотримана процедура прийняття наказу, визначена в Законі «Про ЧКУ». У результаті:

1) перша судова справа:

а) у суді I інстанції (2018) – закінчилася поразкою Міністерства екології: суд задовольнив позов мисливця та скасував наказ Міністерства екології № 481⁵; громадськість (КЕКЦ, ЕПК, ВКУ, Гайдар В.) ще не брала участі у розгляді справи;

б) у судах апеляційної та касаційної інстанцій (2019) – закінчилася перемогою Міністерства екології та громадськості: суди відмовили у задоволенні позову мисливця та залишили чинним наказ Міністерства екології № 481⁶; громадськість (КЕКЦ, ЕПК, ВКУ, Гайдар В.) вже брала участь у розгляді справи на цих етапах

2) друга судова справа була закрита судом у 2019 році за ініціативою самого позивача-ТОВ «Метос»; позивач відмовився від позову⁷.

Лось європейський залишився у ЧКУ також під час прийняття четвертого видання національної Червоної книги у 2021 році⁸. Громадськість і орган державної влади – Міністерство екології, змогли об'єднали зусилля та разом захистити лося європейського шляхом доведення в суді законності наказу Міністерства екології № 481 про включення лося європейського до ЧКУ.

Для отримання додаткової інформації:

Київський еколого-культурний центр: <http://ecoethics.ru/>

Громадська організація «ЕкоПраво-Київ»: <http://ekopravo.kiev.ua/>

⁴ У першій судовій справі суд залучив КЕКЦ у суді I інстанції, а у другій судовій справі – у суді апеляційної інстанції. ВКУ та Гайдар В. М. були залучені судом до участі у другій судовій справі у суді апеляційної інстанції.

⁵ Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 27.11.2018, справа № 826/9432/17 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78120862>

⁶ Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 08.04.2019, справа № 826/9432/17 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81046186>; Постанова Верховного Суду (у складі колегії Касаційного адміністративного суду) від 02.10.2019, справа № 826/9432/17 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84806004>

⁷ Ухвала Окружного адміністративного суду м. Києва про закриття провадження у справі від 03.04.2019, справа № 826/7264/18 // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80892403>

⁸ Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)». 19.01.2021. Веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України // <https://mepr.gov.ua/documents/3327.html>

Фото: Українська природоохоронна група

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Що треба, щоби ви втихомирились? Історія боротьби за Голосіївський ліс

Залучені сторони:

- Природоохоронець Михайло Юхимович Михалко
- Громадський Комітет за врятування голосіївського лісу

Суть перемоги

Недопущення знищення частини Голосіївського лісу та початок процедури надання йому заповідного статусу.

Проблема

У 80-х роках ХХ століття в місті Києві почали вирубувати під забудову частину цінного природного широколистяного Голосіївського лісу. Його захисники вступили в боротьбу не дивлячись на радянську владу, погрози КДБ та міліції.

Стратегія перемоги

Михайло Юхимович Михалко (1940 р.н.) – учасник дисидентського руху, борець за незалежність України. Член керівництва Української екологічної асоціації «Зелений світ». У 1988 році в урочищі Парк Митрополита на території 7 га планувалася вирубка дерев під будівництво Вищої школи агропрому. Майстерня Михайла Юхимовича стала штабом із захисту Голосіївського лісу. Створено Громадський Комітет за врятування Голосіївського лісу (ГКВГЛ), на його нейтралізацію виконкомом Київради утворено оперативну групу.

На вирубку викликали телебачення, давали інтерв'ю, доводили злочинність рубки та незаконність документів. Відправляли телеграми в Москву М.С. Горбачову, додзвонювалися у всесоюзну телевізійну програму «Взгляд». 21 травня 1988 проведено перший в Києві природоохоронний мітинг на захист Голосіївського лісу, в ньому взяло участь близько 400 людей. Всього в 1988 році, крім пікетувань та інших протестних акцій, ГКВГЛ провів чотири великі демонстрації на захист Голосіївського лісу і захист природи – 21 травня, 5 червня, 3 липня і 19 липня. Лісоруби встигли вирубити 2,7 га лісу. 3 червня почала працювати Державна комісія з розслідування вирубки. Почалося жорстоке переслідування та залякування членів ГКВГЛ, скоєно напади на двох активістів. На пікеті 12 червня 1988 року на Майдані Незалежності навколо протестуючих зібралось близько п'яти тисяч людей, було зачитано вимоги ГКВГЛ до Ради Міністрів УРСР.

25 вересня 1988 проведено акцію протесту в Головній астрономічній обсерваторії Академії наук України в Голосіївському лісі, де розпочиналося нове будівництво. 6 жовтня 1988 року керівництво Києва зустрілося з учасниками «Акції 25 вересня». На питання: «Що треба, щоби ви втихомирились?» захисники лісу відповіли: «Гарантії збереження Голосіївського лісу». Через два тижні гарантії були готові: виконком Київради ухвалив Рішення No 1008 від 19 жовтня 1988 року «Про надання Голосіївському лісу природоохоронного статусу». Так був започаткований у 1988 році процес надання Голосіївському лісу високого природоохоронного статусу. Висловлюємо щире подяку Михайлу Юхимовичу за його діяльність. Просимо, якщо у вас є матеріали, фотографії, свідчення про події пов'язані із захистом Голосіївського лісу 80-90-х років надсилати їх на адресу k.polyanska@erl.org.ua ми передамо їх Михайлу Юхимовичу для продовження історії.

Для отримання додаткової інформації:

В історії наведено інформацію та цитати з автобіографії Михайла Юхимовича Михалка за його особистою згодою. «Михайло Юхимович Михалко. Автобіографія: політична та екологічна» https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Mykhalko-2019_compressed.pdf

Національний природний парк «Голосіївський» – <http://nppg.gov.ua>

Фото: Wikipedia.org

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Захист особливо цінних територій урочища Бичок в НПП «Голосіївський»

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- НПП «Голосіївський»
- Київська міська прокуратура
- Міністерство екології України
- Місцеві активісти

Проблема

У 2010 р. Київрада уклала з ТЗОВ «Авеста-Буд» договір оренди земельної ділянки площею понад 2,5 га та вартістю понад 62 млн грн, розташованої на території урочища Бичок, для будівництва офісного комплексу з готелями, закладами громадського харчування, приміщеннями торговельно-розважального призначення і паркінгами, салонів з продажу автомобілів тощо. Водночас вказана територія є частиною Національного природного парку «Голосіївський», утвореного указом Президента України від 27.08.2007, де законом заборонена будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

Попри це, товариством на території національного парку було розпочато роботи з будівництва автосалону з комплексом АЗК та на ділянці 0,4 га здійснено вирубку особливо цінних порід дерев, також знято родючий шар ґрунту.

Стратегія перемоги

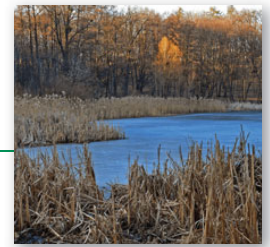
Проблема була вирішена шляхом подання низки судових позовів, спрямованих на запобігання знищенню цінної природної території. У вересні 2016 року Міжнародна благодійна організація «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ) подала до окружного адміністративного суду міста Києва адміністративний позов проти Київської міськради з проханням визнати незаконними дії міськради з надання в оренду ТЗОВ «Авеста-Буд» землі в урочищі Бичок. Ще один позов було подано групою активістів, і ЕПЛ приєдналася до позову як третя сторона та підтримала прохання про винесення судового заборони у справі. Завдяки забороні компанія «Авеста-Буд», яка розпочала незаконні рубки лісу, не мала права продовжувати будь-яку діяльність до остаточного рішення суду, і таким чином вирубування дерев було зупинено та збережено 2,2 га особливо цінних лісів.

Ще один судовий процес було розпочато самим НПП «Голосіївський», де ЕПЛ була третьою стороною. Вищий господарський суд прийняв рішення про скасування всіх попередніх рішень у справі, які не були на користь позиції ЕПЛ, та розпочати новий розгляд справи. Суд визнав, що в попередніх судових рішеннях були процесуальні та матеріальні помилки, і призначив новий розгляд справи.

Також за позовом заступника прокурора міста Києва в інтересах держави в особі Міністерства екології та природних ресурсів, Національного природного парку «Голосіївський» було звернення до Господарського суду міста Києва з позовом до Київської міської ради та Товариства з обмеженою відповідальністю «Авеста-Буд» з проханням до суду:

- 1) зобов'язати Київську міську раду та Товариство з обмеженою відповідальністю «Авеста-Буд» усунути перешкоди Національному природному парку «Голосіївський» в управлінні територією Національного природного парку «Голосіївський» в межах земельної ділянки в урочищі Бичок;

(продовження на наступній сторінці)

- 2) зобов'язати ТзОВ «Авеста-Буд» припинити всі будівельні роботи на згаданій ділянці;
- 3) відновити становище, яке існувало до порушення та зобов'язати Київську міську раду і ТзОВ «Авеста-Буд» звільнити цю ділянку від незаконних будов.

ЕПЛ також була третьою стороною у цій справі. У червні 2019 року Північний апеляційний господарський суд скасував негативне рішення суду першої інстанції та зобов'язав відповідачів усунути всі бар'єри для НПП «Голосіївський» в управлінні його територіями, зупинити будівельні роботи та усунути всі незаконні забудови. У лютому 2019 року той самий суд скасував рішення Київської міськради про передачу в оренду земельної ділянки ТзОВ «Авеста-Буд» для будівництва офісного комплексу та готелів та визнав незаконним договір оренди.

Звернення до секретаріату Бернської конвенції

Скарга до Бернської конвенції базується на тому, що одній із територій Смарагдової мережі – Голосіївському національному природному парку 0000043 – загрожувало знищення частини її території; а саме, частина Голосіївського національного парку – урочище Бичок площею 59 га була виділена під будівництво АЗС та інших будівель відповідно до рішень Київської міської ради. Урочище Бичок є особливо цінною природною територією Голосіївського національного природного парку, де мешкають рідкісні види, занесені до Додатка I Бернської конвенції. Мають місце й інші спроби захопити землі Національного природного парку для проектів розвитку. Часто це робиться шляхом внесення змін до детальних планів територій (ДПТ), завдяки яким частини заповідних територій втрачають свій заповідний статус. Зараз в Україні формується правозастосовна практика щодо значення Смарагдової мережі у практиці містобудування. Тому надзвичайно важливо використовувати механізми формування Смарагдової мережі для захисту Голосіївського національного природного парку.

ЕПЛ працювала над вирішенням інших порушень природоохоронного законодавства в Голосіївському національному парку та прилеглих територіях шляхом проведення інформаційних кампаній, що включали встановлення білбордів, сітілайтів, інформаційних дощок у метро, розповсюдження брошури та інфографіки, медіа-тур, брифінги для преси, створення нової кадастрової карти Києва із зазначенням заповідним статусом територій парку, створення нових об'єктів природно-заповідного фонду на цінних територіях, що межують з Голосіївським парком (створено заказники «Чернечий Ліс» та «Хоцьківський»). ЕПЛ провела національний тренінг для адміністрацій об'єктів ПЗФ з правових аспектів управління заповідними територіями, тим самим підвищивши правову обізнаність працівників 28 об'єктів природно-заповідного фонду.

Для отримання додаткової інформації:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2721863-sud-zobovazav-pripiniti-budivnictvo-v-urocisi-bicok-nacparku-golosiivskij.html>

Фото: ЕПЛ

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Збереження гірського масиву «Свидовець»

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»

Проблема

Свидовець – це один з найвищих хребтів українських Карпат, де збереглася ще первісна природа альпійського типу зі слідами давнього зледеніння, і який є цінним природним об'єктом не лише для України, а й для усієї Європи. Зокрема, на території Свидовецького масиву трапляються 42 види рослин і 51 вид тварин Червоної Книги України (2009) й ще десятки видів із регіональних та міжнародних червоних списків і ця унікальна природоохоронна територія у 2016 році була оголошена Смарагдовою територією. У травні 2017 року Рахівська та Тячівські РДА прийняли розпорядження, якими затвердили детальні плани території та визначили функціональне призначення близько 14 тис. га під рекреаційне використання. Таке рішення пов'язане із планами будівництва мега курорту, який спотворить, чи навіть знищить природу і краєвиди Свидовецького хребта. Вирубка лісів, забруднення і надмірне використання вод, втрата біорізноманіття, підвищені ризики повеней та руйнування джерел доходу для місцевого населення – це потенційні наслідки будівництва мега курорту. Особлива проблема – порушення водного балансу. Комплекс, у разі його побудови завдасть шкоди річковій системі Чорної Тиси й усьому водозбірному басейну регіону. Такий масштабний курорт потребує колосальної кількості води, тож проєкт передбачає створення водосховищ. Це призведе до порушення природного стоку та природних водних процесів, а відтак зруйнує усю унікальну екосистему Свидовця.

Стратегія перемоги

Свидовецький масив – це гірська територія Карпат. Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» чітко визначає, що схеми планування гірських територій Карпат розробляються за рішенням Кабінету Міністрів України (стаття 12). Отже, у ситуації із плануванням території Свидовця, рішення про розробку містобудівної документації і саму містобудівну документацію повинен був здійснити Кабінет Міністрів.

Таким чином районні державні адміністрації, які готували відповідну документацію, не мали повноважень розробляти та затверджувати один детальний план території із проєктування майбутнього курорту в межах двох районів та й ще в межах гірських Карпат.

Саме це порушення було підставою звернення до суду про скасування затверджених детальних планів територій. З цією позицією погодився суд першої інстанції. Колегія суддів скасувала оскаржувані розпорядження та визначили протиправною дії РДА під час прийняття оскаржуваних розпоряджень. Під час винесення рішення по справі судді врахували те, що затверджені детальні плани територій не були надані навіть на запит суду, не проходили стратегічної екологічної оцінки, яка б мала гарантувати безпеки планованої діяльності для довкілля та охорони здоров'я та не гарантував належної участі громадськості під час обговорення оскаржуваних актів.

Апеляційна скарга відповідача базувалась повністю на процедурі оцінки впливу на довкілля (ОВД), яка на той час навіть не було розпочата, а суд апеляційної інстанції виніс рішення з огляду на процедуру ОВД, яка нічого спільного з детальним планом території не має. Зараз справа перебуває на розгляді у Верховному суді.

(продовження на наступній сторінці)

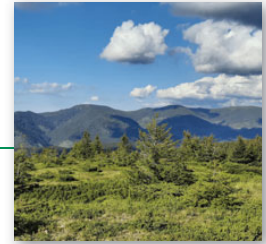

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

Переможні стратегії

УКРАЇНА

Збереження гірського масиву «Свидовець»

Україна є стороною Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, Угоди з охорони річки Тиса та її приток, має зобов'язання перед Водним Форумом з питань захисту від паводків в басейні р. Тиси, за якими вона зобов'язана охороняти природні комплекси Українських Карпат та річки Чорна Тиса. Враховуючи це, МБО «Екологія–Право–Людина» вивела справу на міжнародний рівень, подавши звернення до секретаріату Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат про порушення положень конвенції.

Також було подане звернення до Бернської конвенції щодо захисту особливо цінних територій Свидовецького масиву.

Справа цікава ще тим, що об'єднала велике коло однодумців, які не зупиняться на досягнутому. Мета захисників довілля – оголосити Свидовецький хребту об'єктом природно-заповідного фонду.

Для отримання додаткової інформації:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/tema-dnya-cuspilstvo/goram-tezh-potriben-zakon>

<https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/svydovec-vlada-zabula-pro-diyu-deyakih-zakoniv>

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/71714520>

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73842742>

<http://natura2000.eea.europa.eu/Emerald/SDF.aspx?site=UA0000259&release=2>

http://ecozakarp.at.gov.ua/?page_id=61

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Заборона авіаційного розпилення пестицидів

Залучені сторони:

- Спілка Пасічників України
- Місцеві мешканці
- МБО «Екологія–Право–Людина»

Проблема

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно в світі реєструється до 25 млн. отруєнь пестицидами, які зумовлені багаточисельними порушеннями правил роботи з ними, неналежним транспортуванням та використанням. Неконтрольоване використання хімічних засобів захисту рослин (пестицидів) є значною проблемою для багатьох громад в різних регіонах України. Регулярно, особливо у період ведення польових робіт, чуємо про численні випадки обприскування пестицидами, від яких гинуть комахи, втому числі бджоли, гризуні, дрібні домашні тварини, і навіть дикі тварини страждають від отруєної їжі. Пестициди також несуть непоправну шкоду здоров'ю людини, викликаючи різноманітні порушення роботи організму від алергії і до важких форм отруєнь, а також астми. Пестициди особливо небезпечні, оскільки попадаючи у людський організм, залишаються там на багато років, передаються дитині із молоком матері і таким чином довго зберігають свій згубний вплив. Вони здатні поширюватися у довкіллі на тисячі кілометрів, пестициди були виявлені навіть у жирових тканинах пінгвінів. Для пестицидів немає жодних бар'єрів і кордонів, і проблема їхнього негативного впливу стосується кожного з нас. Особливу небезпеку спричиняє авіаційне використання пестицидів.

Стратегія перемоги

ТОВ «Акріс Агро» – це підприємство, яке займається вирощуванням сільськогосподарських культур та для досягнення максимального врожаю регулярно вносить пестициди на орендовані ним поля. У 2015 р. через недотримання підприємством вимог санітарного законодавства, у тому числі застосування пестицидів у санітарно-захисній зоні, що заборонено законодавством, мешканці села Милостів Рівненської області зазнали значних збитків – посохло листя та цвіт на деревах і кущах, деякі з рослин загинули, інші не дали очікуваного урожаю, масово загинули бджоли. Серед постраждалих був Богдан Лимар, який зазнав збитків на понад 60 000 грн. Шкода наносилася не лише городині, а й здоров'ю мешканців. Весною 2016 року, після чергового застосування ТзОВ «Акріс Агро» пестицидів на орендованих полях, до фельдшерсько-акушерського пункту с. Милостів звернулося багато батьків з дітьми з однаковими симптомами отруєння – діарея і блювота. Від дій агропідприємства постраждали й мешканці інших сіл цього району, зокрема села Велика Омеляна.

Фахівців ЕПЛ підготували правовий аналіз щодо порядку застосування пестицидів, зокрема авіаційним методом. Згідно з Державними санітарними правилами авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.96 N 382, перед авіаційним розпиленням пестицидів, замовник таких робіт повинен за три дні до початку робіт повідомити населення відповідної місцевості про місце та строки використання пестицидів, про заборону здійснювати будь-які сільськогосподарські роботи, випасання худоби на відстані ближче 1 км до місця проведення робіт, про необхідність переміщення пасік на відстань більше 5 км від місця застосування пестицидів на період до 5 днів.

(продовження на наступній сторінці)

Фото: Getty Images

Також замовник повинен встановити спеціальні попереджувальні знаки, у тому числі із зазначення строків розпилення, на відстані 300 метрів від місця розпилення, та на дорогах, які проходять через відповідні поля.

Лише після вжиття цих заходів та після отримання дозвільних документів допускається авіаційне оброблення угідь пестицидами. забороняється проводити авіаційні обробки полів пестицидами на відстані ближче ніж:

- а) 5 км від місця постійного перебування медоносних пасік;
- б) 2 км від рибогосподарських водойм, відкритих джерел водозабезпечення, місць випасання домашніх тварин, об'єктів природно-заповідного фонду;
- в) 1 км від населених пунктів, тваринницьких ферм, посівів сільськогосподарських культур, які споживаються без термічної обробки (кріп, огірки, томати, полуниця, малина тощо), садів, виноградників та місць проведення інших сільськогосподарських робіт.

Детальне вивчення цієї ситуації встановив, про суттєві порушення під час застосування авіаційного методи внесення пестицидів.

Завдяки спільній роз'яснювальній роботі із місцевими депутатами вдалося зупинити авіаційне внесення пестицидів шляхом прийняття 4-а сільськими радими в Рівненському районі рішення про заборону авіаційних обробок пестицидами на своїй території. Це – Великоомелянська, Дядьковицька, Зорянська і Новоукраїнська сільради.

Крім того на сесії Рівненської обласної ради 16 березня депутати підтримали звернення до Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України щодо заборони розпилення над Рівним пестицидів та отрутохімікатів.

Для отримання додаткової інформації:

<https://uacrisis.org/uk/57089-kontrol-za-zastosuvannyam-pestitsidiv>

<http://epl.org.ua/announces/agrariyam-groshi-dorozhchi-nizh-zdorov-ya-ta-zhyttya-ukrayintsiv/>

<http://epl.org.ua/announces/pestytsydy-v-ukrayini-buty-chy-ne-butyl/>

<http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-prava-na-ekologichnu-bezpeku-cherez-vidsutnist-kontrolyu-za-vykorystannyam-pestytsydiv-ta-agrohimiKativ/>

<http://epl.org.ua/announces/chy-bude-kontrol-za-pestytsydami/>

<http://epl.org.ua/environment/analitychna-zapyska-bezkontrolne-vykorystannya-pestytsydiv-v-ukrayini/>

<https://mepr.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-pesticidiv-i-agrohimiKativ-dozvolnih-do-vikoristannya-v-ukraini-dopovnennya-z-01012017-zgidno-vimog-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-21112007--1328.html>

<http://epl.org.ua/environment/pestytsydy-velyka-shkoda-mala-koryst/>

Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довіклля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Азбест

Залучені сторони:

- Всеукраїнська екологічна громадська організація «МАМА-86» (ВЕГО «МАМА-86»)
- Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ України)

Суть перемоги: Протидія азбестовмісному виробництву.

Проблема

МОЗ України, за підтримки громадськості, затвердило Державні санітарні норми і правила «Про безпеку і захист працівників від шкідливого впливу азбесту та матеріалів і виробів, що містять азбест». Бізнес привернув на свій бік владу яка не дозволила вступити в силу цьому документу, що забороняв виробництво та використання азбесту незалежно від його виду та азбестовмісних виробів і матеріалів у технологічних процесах та при проведенні будівельно-монтажних робіт.

Стратегія перемоги

ВЕГО «МАМА-86» впродовж останніх 15 років разом із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) працює над вирішенням питання заборони використання азбесту та азбестовмісних матеріалів і виробів в Україні. Громадськість глибоко непокоїть невирішеність проблеми впливу азбестоцементного пилу на здоров'я людини, а також неконтрольоване поводження з азбестовмісними відходами та викидами азбесту у повітря, які є основними джерелами надходження азбесту в організм людини. В Україні не існує власного промислового видобутку азбесту, але вона його імпортує з країн-виробників азбесту Росії та Казахстану. Промислові групи поширюють фейкову інформацію про: безпечність використання хризотилового азбесту на відміну від амфіболового (який раніше використовували в країнах ЄС); загрозу існування азбестоцементної та будівельних галузей України; відсутністю коштів на заміну азбестових виробів та безпечну утилізацію.

ВЕГО «МАМА-86» разом із МОЗ України обстоювали у судових інстанціях необхідність заборони використання азбесту. Громадськість аргументувала свою правоту щодо небезпечності виробництва із застосуванням хризотилового азбесту:

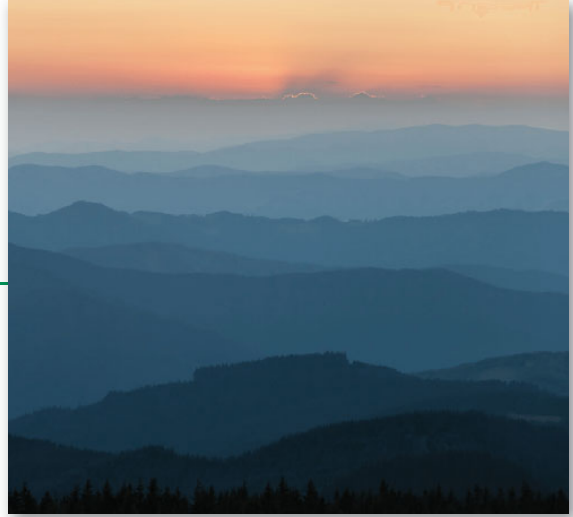
- у країнах ЄЕС з початку 2005 року діє заборона на застосування всіх видів азбесту;
- летальними випадками при наявності у повітрі робочої зони азбестового пилу в концентраціях, що перевищують норми;
- наявністю судової практики щодо небезпечності застосування азбестоцементних виробів у домогосподарствах.

Суд вирішив позов задовольнити частково, визнати протиправним та скасувати наказ Мінюсти України «Про скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акту». Після тиску лобістів виробників азбестоцементної продукції на державні органи це є безперечною перемогою МОЗ України та зацікавленої громадськості в особі ВЕГО «МАМА-86»! Ця перемога надихає громадськість на подальшу боротьбу, до повної заборони азбесту як у більшості європейських країни.

Для отримання додаткової інформації:

Через півроку українські підприємства мають припинити використання азбесту – Оригінал статті на сайті Українського кризового медіа-центру: <https://uacrisis.org/uk/57935-azbest>

Здоров'я без компромісів – МОЗ забороняє використання азбесту та виробів з нього
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1361716043911315&id=190090101073921

Івано-Франківська область. Фото: Getty Images

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Назавизів проти полігону у заплаві річки!

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Місцеві мешканці

Суть перемоги

Поєднавши зусилля громади села Назавизів, кілька сот мешканів, які недопустили будівництво полігону у заплаві річки Черлена не подалік річки Стримба, що є порушення законодавства та спричинило б екологічну катастрофу.

Проблема

Надвірнянська міська рада замовила будівництво полігону твердих побутових відходів зі сортувальною лінією в урочищі Чобіток з грубим порушенням містобудівних норм. Без дотримання санітарно захисних зон – менше 3 км до річки Бистриця, менше 1 км до житлових будинків, на заплаві річки Черлена.

Стратегія перемоги

Громада села Назавизів виступила проти Угоди про співпрацю щодо створення полігону підписали місто Надвірна, яку підписало 27 населених пунктів району. Громада не повірила у представлені експертизи про допустимість такого будівництва, звернулася до експертів про додаткове дослідження питання, зокрема ЕПЛ, перекривала дорогу, щоб привернути увагу до проблеми та добилося відмови від будівництва.

Село розміщене на рівні 400 метрів, а урочище – 420 метрів над рівнем моря. Котлован полігону планують розмістити на рівні 2,5 метрів, орієнтовно на цій глибині є водоносний горизонт зазначала громадська активістка з Назавизова Людмила Остап'юк. Зовсім не враховано, що за 25 м є маленька річка Черлена яка під час повеней розливається і затоплює все довкола. Тобто проєктований потік буде стояти час від часу у воді та забруднювати все довкола.

ЕПЛ вивчено документацію стосовно відведення земельної ділянки, робочий проєкт «Нове будівництво полігону ТПВ і сміттесортувальної лінії в урочищі «Чобіток» у м. Надвірна Івано-Франківської області та встановлено ряд порушень:

- порушення ДБН В.2.4-2-2005 «Полігони твердих побутових відходів. Основи проєктування»;
- порушення земельного законодавства при наданні земельної ділянки для розміщення полігону твердих побутових відходів в урочищі «Чобіток»;
- порушення водного законодавства;
- порушення законодавства про містобудування.

Завдяки активній позиції мешканців та фаховій допомозі експертів мешканці Назавизова добилися скасування рішення про спорудження полігону твердих побутових відходів.

ЕПЛ звернулася з заявою до Мінрегіону, Мінприроди, правоохоронних органів, Івано-Франківської ОДА, Надвірнянської міської ради про скасування рішень Надвірнянської міської ради, вжиття заходів щодо припинення реалізації проєкту будівництва полігону ТПВ в урочищі «Чобіток».

(продовження на наступній сторінці)

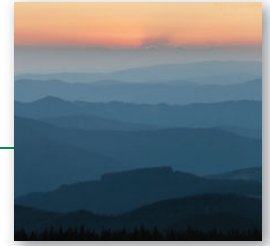

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

Переможні стратегії

УКРАЇНА

Назавизів проти полігону у заплаві річки!

Представники ЕПЛ взяли участь у зборах громади с. Назавизів. Громада села одностайно виступила проти не екологічних проєктів Надвірнянської міської ради. Спільно з місцевими активістами представники ЕПЛ відвідали урочище «Чобіток» та очисні споруди м. Надвірна, які знаходяться неподалік урочища. Представників ЕПЛ здивував факт, що окрім того, що будівництво полігону планується в прибережній захисній смузі р. Черлена та на території, яка зазнає підтоплення, проєктом передбачено вивезення фільтрату для очищення на очисні споруди міста Надвірна. Таке проєктне рішення порушує законодавство про охорону водних ресурсів та становить загрозу для екологічної безпеки мешканців не тільки навколишніх сіл, але й Івано-Франківської області.

19.10.2016 р. Назавизівська сільська рада звернулася до Надвірнянської міської ради про скасування рішень щодо будівництва полігону твердих побутових відходів в урочищі «Чобіток» (лист Назавизівської сільської ради, рішення Назавизівської сільської ради, звернення депутатів щодо скасування рішень Надвірнянської міської ради).

Для отримання додаткової інформації:

Сайт кампанії:

<http://epl.org.ua/announces/cilska-rada-ta-hromada-nazavyzova-proty-budivnytstva-polihonu-tpv-v-urochyschi-chobitok-u-zv-iazku-z-porushenniam-pryrodoohoronnykh-ta-budivelnykh-norm-2/>

<https://gk-press.if.ua/rajon-za-poligon-a-selo-proty/>

<http://nadrda.gov.ua/robocha-zustrich-shchodo-budivnytstva-poli/>

<http://volya.if.ua/2016/03/navkolo-polihonu-iz-smittjesortuvalnoyu-linijeyu-v-urochyschi-chobitok/>

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Село Либохори – приклад народження екосвідомості

Залучені сторони:

- Громада села
- МБО «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ)
- Правоохоронні органи
- Сергій Неупокоев

Суть перемоги

Громада села стала на захист довкілля.

Проблема

Громади Карпатського регіону мають спільні проблеми – масові незаконні рубки деревини та несанкціоновані сміттєзвалища в межах власних територій. У 2020 року громада отримала черговий «подарунок» від м'ясопереробного заводу району у вигляді звалища костей на березі річки Ріка. Це стало відправною точкою зміни екосвідомості громади

Стратегія перемоги

Сергій Неупокоев, професійний фотограф, який разом із друзями перебував у гостях у селі Либохори – виявили та зафіксували порушення, подали звернення у органи влади та заяву у поліцію та інші правоохоронні органи.

Все почалося із того, що їх зацікавив грузовик, який підвечір проїхав попри будинок друзів із дивним вантажем. У кабінці водія крім водія був місцевий мешканець з яким всі привітались. За деякий час грузовик повернувся уже порожнім. Ця ситуація мабуть лишилась б не поміченою, якби не було традиції вечірніх прогулянок. Перед сном, теплим літнім вечором, друзі вирушили дорогою що біля річки. І яке їх охопило відчуття відрази, коли перед собою побачили гори костей ще із залишками м'яса та крові, телячі голови без шкіри, але з очима.

Друзі зробили серію фото та визначили геолокацію звалища. Крім того пішли до сусіда спитати, що це за робота – забруднювати власне село. Проте відповіді не було. Уже пишучи заяву про порушення у сільраді – з'ясували, що чоловікова дружина працює на м'ясокомбінаті, а він працює охоронцем. За зверненням було відкрито кримінальне провадження по факту забруднення земель та зафіксовано забруднення берега річки Ріка. Через соціальні мережі, ЗМІ пішла велика інформаційна компанія, яка згуртувала навколо себе усіх екоактивістів регіону. Підготовлено велику просвітницьку роботу із головою сільради, якому роз'яснено всі наслідки такої ситуації для нього. Як результат – впродовж доби власників відходів було знайдено (адже у районі діє лише один м'ясопереробний завод), територію берега прибрано від інших відходів, які виявилися під тонким шаром ґрунту. Цей успішний кейс надихнув громаду через місяць стати на захист власних лісів. Вони перекрили дорогу чорним лісорубам та не дали вивести незаконно зрізані дерева.

Фото: Сергій Неупокоев

Для отримання додаткової інформації:

<https://4studio.com.ua/novyny/na-lvivshhyni-nevidomi-vykynuly-na-bereg-richky-reshtky-tvaryn-foto/>

<https://www.unicorns.com.ua/na-lvivshhyni-vyявиyly-velycheznu-kupu-tvarynnykh-vidkhodiv/>

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Заказники Білогорща і Солониця

Залучені сторони:

- Громада Великого Любіня
- Громада Львова
- МБО «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ)

Суть перемоги

Місцеві громади стали на захист природи та з метою збереження цінних комплексів створити заказники. Створено місцевий ландшафтний заказник «Солониця», місцевий ландшафтний заказник «Торфовище Білогорща».

Проблема

У продовж земельної реформи що раз менше землі залишається для довкілля. Вкрай важливо забезпечити збереження не менше 15% всіх земель довкіллю. Особливо це слід розуміти місцевим громадам, які хочуть розвивати свої громади, дбати за якість життя.

Стратегія перемоги

Території майбутніх заказників завжди відігравали важливу роль для своїх громад. На території Солониці існують відомі бальнеологічні джерела, які свого часу використовувати у лікувальних цілях. Територія Білогорщі – це торфовища, які вже 30 років не використовують під видобуток торфу та створили буферну зону між промисловим районом міста та садибною територією.

Якщо перший об'єкт створювали для розвитку території громади та пошуку можливостей для сталих інвестицій, то ідея другого заказника народилась у боротьбі за право на чисте довкілля на недопущення будівництва сміттєпереробної-пресувальної лінії.

Перемога не відбулася б, якщо б до роботи не були залучені фахівці екологи, які підготували клопотання, а в подальшому обґрунтування для створення заказників. Слід також відмітити фахову роботу Департаменту екології та природних ресурсів ЛОДА, які провели величезну роботу модеруючи питання створення заказника в межах трьох громад Зимно-Воднівської, Рясне-Руської та Львівської.

Варто відмітити, що під час створення місцевого ландшафтного заказника «Торфовища Білогорща» було використано інструмент електронної петиції <https://petition.e-dem.ua/k/Petition/View/799>.

Для отримання додаткової інформації:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%89%D0%B5_%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8F

<https://iprosvita.com/torfovishche-bilohorshcha-chomu-v-ukraini-nemaie-analohiv-lvivskoho-zakaznyka/>

https://loda.gov.ua/news?news_departments=16,17,24&id=34880

<https://skole-rda.gov.ua/news/09-35-10-21-03-2018/>

Ліс Солониця. Фото: Wikipedia.org

Регіональний ландшафтний парк «Знесіння».
Фото: Wikipedia.org

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Об'єкти ПЗФ отримали вартісні показники екосистемних послуг

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ)

Суть перемоги

Використано існуючі методики та вперше обраховано екосистемні послуги для двох найбільших ПЗФ в межах міст – НПП «Голосіївський» та РЛП «Знесіння».

Проблема

Дуже часто мешканці міст не розуміють, чому їм слід витратити кошти на утримання міських об'єктів природно-заповідного фонду.

Стратегія перемоги

Для ілюстрації цінності для довкілля та мешканців міст самого факту існування територій ПЗФ було проведено розрахунки екосистемних послуг.

Екосистемні послуги – це всі корисні ресурси та вигоди, які людина може отримати від природи. Від екосистемних послуг залежить рівень нашого життя. Відповідно до документа ООН «Millenium Ecosystem Assessment» екосистемні послуги це – «прямий і непрямий внесок у добробут людини». Важливо форовати усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття та підтримання природних процесів у довкіллі. Більшість цивілізацій минулого припинили існування через неоцінення важливості довкілля. Важливо зрозуміти, що збереження природи є інвестицією у власний добробут. Проте за якими критеріями оцінити цей добробут? Сьогодні є очевидним, що громади, які інвестують у захист біорізноманіття, отримують дивіденди: чисте довкілля, міцне здоров'я, зростання цін на нерухомість, прибуття нових талановитих людей до регіонів.

Регіональний ландшафтний парк «Знесіння» – це унікальна територія в межах міста Львова, яка роками зазнавала втрат через недооцінення її мешканцями. А чому не дорога тут, а чому не забудова? Проведення дослідження та монетизація вартості послуг парку, які склали подвійний бюджет Львова, дозволив мешканцям та чиновникам по іншому глянути на парк, який став осередком відпочинку та оздоровлення мешканців у будні та вихідні.

Про цінність Голосієва читайте у дописах вище. Вказані розрахунки використовують широко для адвокаційних кампаній із захисту та розвитку цих територій.

Для отримання додаткової інформації:

Сайт ЕПЛ:

<http://epl.org.ua/eco-analytics/ekosystemni-poslugy-regionalnogo-landshaftnogo-parku-znesinnya/>

<http://epl.org.ua/human-posts/natsionalnyj-pryrodnyj-park-golosiyivskyj/#>

Фото з відкритих джерел

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довкілля в Україні

Країна

УКРАЇНА

Долину Рябчика шахового збережено!

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- ГО «Наша планета»

Суть перемоги

Збережено заплаву річку Дністер де проростає червонокнижний вид Рябчик Шаховий від забудови сонячною електростанцією.

Проблема

Розвадівська селищна рада виділила понад 5 га в заплаві річки Дністер під спорудження сонячної електростанції (СЕС). Документація, необхідна для спорудження СЕС, пройшла процедуру стратегічної екологічної оцінки з порушеннями.

Стратегія перемоги

На двох земельних ділянках (кадастрові номери 4623081800:04:000:0267 та 4623081800:04:000:0275) заплановано будівництво СЕС в межах Розвадівської сільської ради Миколаївського району. Це території Розвадівської сільської ради де проростає Рябчик шаховий. Більше того, відповідні ділянка знаходяться у заплаві річки Дністер, і водоохоронній території. Здійснення ДЕІ Львівської області перевіркою було встановлено факт внесення недостовірних відомостей у документації із землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею 5,1405 га за кадастровим номером 4623081800:04:000:0275, що в подальшому при прийнятті рішення уповноваженим органом про надання вищевказаної ділянки призведе до порушення екологічних вимог при наданні вищевказаної земельної ділянки, а саме передачі земельної ділянки із земель водного фонду (прибережна смуга річки Дністер) із порушенням порядку надання вищевказаних земель.

Відведення земельної ділянки площею 5,1405 га за кадастровим номером 4623081800:04:000:0275 в межах природоохоронної території мала бути погоджена Департаментом екології та природних ресурсів Львівської ОДА, проте такого погодження не було отримано, зокрема, через те, що ДПТ не проходив Стратегічної екологічної оцінки. Використано інформаційну компанію через ЗМІ щоб привернути увагу до проблеми, а також подано велику кількість скарг у правоохоронні органи. Зокрема, піднято питання про самоуправство чиновників Миколаївської РДА та ДЕІ щодо погодження документації із спорудження СЕС без врахування заборони такої діяльності в межах заплави річки. Як результат, винних осіб притягнуто до відповідальності, від спорудження Розвадівська СЕС відмовлено.

Для отримання додаткової інформації:

<http://epl.org.ua/announces/zemelna-dilyanka-vydilena-dlya-potreb-ses-v-dolyni-dnistra-nezakonno/>

<https://4studio.com.ua/novyny/na-lvivshhyni-zatsvily-otrujni-tyulpany-foto-video/>

<https://www.youtube.com/watch?v=vffeaj0KrlQ>

<https://wz.lviv.ua/article/409139-chi-vryatuyut-dikij-tyul-pan>

<https://wz.lviv.ua/news/410057-na-lvivshchyni-spalyly-tsile-pole-dykykh-tiulpaniv-zanesenykh-uchervonu-knyhu>

<https://www.rozvadivotg.gov.ua/?p=2818>

Фото: Wikipedia.org

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довілля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Тарутинський степ

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина»
- Татарбунарська РДА
- Білгород-Дністровська КЕЧ
- Міноборони України
- ТОВ «Шанс-2016»
- ГО «Центр регіонального розвитку»
- ТРГО «Відродження»
- НПП «Тузловські лимани»

Суть перемоги

Збережено від розорювання 5200 га Ландшафтного заказника місцевого значення Тарутинський степ (ЛЗМЗ Тарутинський степ).

Проблема

Білгород-Дністровська КЕЧ уклала договір про спільне вирощування сільськогосподарської продукції із ТОВ «Шанс-2016» не маючи жодних прав на земельну ділянку яку передали у користування по договору. Більше того вказані ділянки становили об'єкт природно-заповідного фонду України – ЛЗМЗ Тарутинський степ. Як наслідок було розорано більше 900 га особливо цінного степу та планувалися подальші роботи, якби не почалася боротьба проти цих незаконних дій.

Стратегія перемоги

На весну 2016 року ГО «Центр регіонального розвитку», проводячи дослідження стану території заказника виявив свіжу оранку цілини. З'ясувавши на місці хто і що робить, підготувало відповідні звернення до правоохоронних органів та органів влади. За місяць часу ситуація не змінилася, тому подали звернення на сторінці організації у ФБ про допомогу. ЕПЛ проаналізувала наявні документи та підготувало позовну заяву до суду. У заяві просили визнати договір нікчемним. Пізніше змінили позовні вимоги та додали вимоги про приведення ділянки у попередній стан. Паралельно була підготовлена та подана заява про забезпечення позову. Заяву про забезпечення позову задовольнили. Суд вийшов за межі позовних вимог та визнав договір недійсним.

Крім судових спорів – відбувалася активна участь громадськості у фізичному захисті цієї території. Представники ГО «Центр регіонального розвитку», ТРГО «Відродження», НПП «Тузловські лимани» – організовували цілодобові спостереження за територією заказника. Адже на півдні України орють переважно у ночі, коли холодно. Більше того – буквально лягали під трактори – не дозволяючи розорати більше ні 1 см.кв. цінного степу.

Для отримання додаткової інформації:

Судові рішення

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72335252>

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/67584165>

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/66081646>

<http://epl.org.ua/law-posts/zahyst-tarutynskogo-stepu/>

<https://www.youtube.com/watch?v=96BFRYvSajk>

Дельфін афаліна.
Фото: Photo Images (Ablestock.com)

Переможні стратегії

Перемоги для громад та довіклля
в Україні

Країна

УКРАЇНА

Захист дельфінів і право ЕПЛ на звернення до суду

Залучені сторони:

- МБО «Екологія–Право–Людина» (ЕПЛ)

Суть перемоги

Захист червонокнижних видів від комерційної експлуатації.

Проблема

31 жовтня 2015 року у м. Трускавець Львівської області відкрився дельфінарій «Оскар-Трускавець», власником якого є ТзОВ «Аквадельф». У дельфінарії утримуються 6 особин чорноморських дельфінів афалінів та три морські котики. Дельфіни афаліни занесені до Червоної книги України та є рідкісним видом. Метою занесення тварин до Червоної книги є встановлення спеціального правового режиму по збереженню та відтворенню рідкісних видів. Натомість утримання червонокнижних рідкісних видів тварин в умовах неволі без забезпечення природних умов, зокрема природної морської води, суперечить положенням чинного законодавства. У дельфінарію також відсутні необхідні дозволи на утримання та використання диких та червонокнижних видів тварин.

Стратегія перемоги

З метою захисту тварин від жорстокого поводження та припинення використання червонокнижних видів тварин в комерційних цілях ЕПЛ звернулася до Господарського суду міста Києва з позовом про зупинення діяльності дельфінарію «Оскар-Трускавець». Попри наявність вищеописаних порушень, суд відмовив у задоволенні позовних вимог, обґрунтовував тим, що ЕПЛ не має права звертатися до суду, оскільки Оргуська конвенція не наділяє її таким правом. Суд вужко витлумачив Оргуську конвенцію, а також не дослідив усі наявні порушення та обставини справи. Київський апеляційний господарський суд підтримав позицію суду першої інстанції. У зв'язку з цим ЕПЛ звернулася у Верховний Суд. Оскільки справа містила виключну правову проблему щодо використання червонокнижних тварин та умов утримання тварин в неволі, а також була необхідність забезпечити розвиток права з цього питання та формування єдиної правозастосовної практики, справу, за клопотанням ЕПЛ, було передано на розгляд у Велику Палату Верховного Суду.

Велика Палата Верховного Суду задовольнила касаційну скаргу частково. скасувала рішення судів першої та апеляційної інстанції і прийняла надважливі висновків, які суттєво покращують доступ до правосуддя в екологічних питаннях, а саме:

- Велика Палата визнала право ЕПЛ звертатись до суду з метою усунення порушень вимог екологічного законодавства відповідачем, та зазначила, що таке право ЕПЛ по даному спорі має реалізувати в порядку адміністративного судочинства.
- Суд також зазначив, що відсутність установленого чинним законодавством спеціального порядку видачі дозволів не надає права суб'єктам господарювання здійснювати діяльність з використання диких тварин без відповідних дозволів
- Спеціальне використання об'єктів Червоної книги України з метою отримання прибутку забороняється.

(продовження на наступній сторінці)

ЕКОЛОГІЯ ПРАВО ЛЮДИНА

Переможні стратегії

УКРАЇНА

Захист дельфінів і право ЕПЛ на звернення до суду

- Суд чітко визнав, що органи державної влади недостатньо захищають тварин, яких використовують у видовищних заходах. Тобто мова йде не про формальне дотримання норм законів, а про гарантування належного утримання тварин та укріплення моральності і гуманності суспільства загалом. Можна вважати, що рішення Великої Палати Верховного Суду є важливим кроком для започаткування дискусії про існування прав тварин.

Для отримання додаткової інформації:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78977479>

<http://epl.org.ua/law-posts/porushennya-pravyl-i-norm-utrymannya-dykyh-tvaryn-v-nevoli-vidsutnist-dozvoliv-na-utrymannya-ta-vykorystannya-dykyh-tvaryn/>

<http://epl.org.ua/environment/strazhdayut-i-lyudy-i-tvaryny/>

<http://epl.org.ua/announces/zaboronyayetsya-vykorystannya-ob-yektiv-chervonoyi-knygy-ukrayiny-dlya-otrymannya-prybutku/>

<http://epl.org.ua/announces/velyka-palata-verhovnogo-sudu-stavyt-krapku-u-dyskusiayah-pro-potrebu-dozvoliv-u-pryrodoohoronnij-sferi/>

НОТАТКИ

ПЕРЕМОЖНІ СТРАТЕГІЇ

ДЛЯ ГРОМАД ТА ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ І ВСЬОГО СВІТУ

ЗБІРНИК УСПІШНИХ СПРАВ

Упорядники:

Всесвітній альянс екологічного права, США
МБО «Екологія–Право–Людина», Україна

Підписано до друку 29.12.2022 р. Формат 60×84/8.
Гарнітура Libra Sans. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 6,51. Наклад 500 прим.
Зам. № 2939

Видавництво «Компанія “Манускрипт”»
вул. Руська, 16/3, м. Львів, 79008

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3628 від 19. 11. 2009 р.

